Verksamhetsberättelse 2019

Synskadades Riksförbund

INNEHÅLL

Inledning....4
Prioriterade områden under kongressperioden....5
Kommunikation....15
Medlemsnytta....20
Bidrag till enskilda....26
Stöd till distrikt och föreningar....27
Samhällsnytta....34
Internatonellt arbete....46
Uppdragsverksamhet....52
Allmänhetens stöd....55
Förtroendemannaorganisationen....57
Personal och kansli....63
Almåsa Havshotell....66
Slutord....66

Inledning

Synskadades Riksförbund, SRF, drivs av och representerar synskadade människor i Sverige. Vi har slutit oss samman i SRF för att, utifrån tanken om alla människors lika värde, gemensamt hävda synskadades rätt till delaktighet och jämlikhet på alla områden samt skapa social gemenskap och stödja varandra, så att vi kan leva ett aktivt och självständigt liv.

Grunden i vårt arbete är medlemmarnas samlade erfarenheter och kunskaper. Engagemanget och gemenskapen inom föreningen stärker oss och gör oss bättre rustade att klara vardagen. SRF är en religiöst och partipolitiskt obunden organisation, som tar avstånd från all form av diskriminering. Det var synskadade själva som bildade organisationen år 1889 under namnet De Blindas Förening, DBF. År 1977 ändrades namnet till Synskadades Riksförbund, SRF.

SRF arbetar för mänskliga rättigheter, jämställdhet och likabehandling. Genom positiva exempel visar SRF hur olika hinder kan övervinnas. Vi erbjuder individinriktad service, såsom semesterresor med ledsagare, barnläger och juridiskt stöd. Vi vill också vara med och skapa så goda förutsättningar som möjligt för nyanlända med synskador som kommer till Sverige. Inriktningen för SRF:s arbete är att synskadade ska uppleva frihet i vardagen – vi ska själva ha makten över våra liv. Synskadades rehabilitering i Sverige behöver förbättras. Rehabilitering ger oberoende, och sådan självständighet ger styrka.

Vi försöker påverka beslutsfattare på alla nivåer för att hävda synskadades rätt till delaktighet i samhället. Vårt intressepolitiska arbete bedrivs av förtroendevalda och anställda i alla delar av SRF-organisationen. Vi vänder oss såväl till politiker och tjänstemän inom stat, regioner och kommuner, som till aktörer inom det privata näringslivet. Vi vänder oss också till den ideella sektorn och allmänheten. Med information och dialog kan vi skapa insikter och kunskaper som gör våra intressepolitiska krav mera begripliga. Vi finner stöd i vårt arbete i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som gäller i Sverige, sedan år 2009. Skeenden på internationell nivå påverkar oss synskadade i Sverige. Dessa frågor bevakas genom vårt medlemskap i European Blind Union, EBU och World Blind Union, WBU. Särskilt viktigt är att vi bevakar och försöker påverka Europeiska Unionen, EU.

Alla medlemmar är anslutna till Synskadades Riksförbund, och väljer själva, genom sin medlemsavgift, var man vill utöva sitt medlemskap. Vi är en treplansorganisation med lokalföreningar, distrikt och

riksförbund. Elva nationella branschföreningar är därtill anslutna till riksförbundet. SRF:s högsta beslutande organ är kongressen och organisationsrådet. Ordinarie kongress hålls vart tredje år. Senast hölls kongressen, i oktober 2017. Vid kongressen behandlas bland annat verksamhetsinriktning och långtidsbudget, stadgefrågor och motioner. Kongressen väljer förbundsstyrelse, revisorer och valberedning. Organisationsrådet är mera av ett informations- och diskussionsorgan, men gör också årliga uppföljningar av bifallna kongressmotioner samt förbundsstyrelsens verksamhet och förvaltning. Organisationsrådet tar årligen ställning till frågan om ansvarsfrihet för styrelsens ledamöter, och kan göra fyllnadsval till styrelse, valberedning och revisorer.

I denna berättelse vill förbundsstyrelsen överskådligt beskriva den omfattande verksamhet som SRF bedrivit år 2019. I vissa avsnitt finns jämförelsesiffror från år 2018 inom parentes. För resultat- och effektmätning av uppsatta mål samt ekonomisk redovisning med resultat- och balansräkning hänvisas till den enligt K3 upprättade årsredovisningen. Av denna framgår att SRF har en stabil ekonomi. Styrelsen följer kontinuerligt förbundets ekonomiska utveckling genom tertialuppföljningar. Vårt dataskyddsombud övervakar efterlevnaden av den nya dataskyddslagen, GDPR.

Prioriterade områden under kongressperioden

Kongressen 2017 beslutade om en verksamhetsinriktning för perioden 2018–2020 med huvudtema: Självständighet ger styrka.
Två områden är särskilt prioriterade:

- Påverkan för stärkt habilitering och rehabilitering.
- Medlemsutveckling och organisationsutveckling med habilitering och rehabilitering i fokus.

Dessutom beslutade kongressen att ett medlemsforum, öppet för alla medlemmar i hela landet, skulle genomföras med tema Spräng gränserna.

Påverkan för stärkt habilitering och rehabilitering

Vi har under året arbetat med att konkretisera hur ett nationellt kompetenscenter för arbetslivsinriktad rehabilitering för synskadade skulle kunna se ut. I det syftet har vi haft kontakt med sakkunniga på Arbetsförmedlingen, ansvariga för funktionshinderfrågor på Försäkringskassan, forskare inom området arbetslivsinriktad rehabilitering,

Stockholms syncentral och andra som kan bidra med kunskap. Efter sommaren togs ett PM fram om dagsläget vad gäller arbetslivsinriktad rehabilitering för personer med synnedsättning. Där beskrivs de största bristerna just nu och flera förslag till förbättringar presenteras.

PM:et har under hösten använts i kontakter med arbetsmarknadsdepartementet, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Ett resultat är att SRF nu kan ge en mer konkret bild av vad vi vill att ett nationellt kunskapscenter ska göra. Det pekar också på annat som behöver förändras i arbetsmarknadspolitiken. Vid en uppvaktning hos statssekreteraren på arbetsmarknadsdepartementet Roger Mörtvik, den 23 oktober diskuterades reformeringen av arbetsförmedlingen men också bristerna inom den arbetslivsinriktade rehabiliteringen.

Vi har internt diskuterat vad SRF bör fokusera på intressepolitiskt, och vad vi inom SRF själva kan göra för att bidra till en bättre arbetslivsinriktad rehabilitering. Under hösten har därför en arbetsgrupp med ett par representanter från styrelsen och en intressepolitisk handläggare gjort två studiebesök. Ett gjordes hos SRF Östergötland, som sedan flera år arbetat med en coachgrupp för synskadade arbetssökande, och ett till organisationen Funkibators verksamhet i Växjö. Funkibator erbjuder bl a arbetsträning till personer med funktionsnedsättning som befinner sig långt från arbetsmarknaden.

Möjligheter till mentorskap har diskuterats, där synskadade som har ett arbete får dela med sig av sina erfarenheter och fungera som mentorer åt arbetssökande med synnedsättning. SRF har drivit sådan verksamhet tidigare och vi har även tagit inspiration ifrån vår systerorganisation i Nederländerna. Förbundsstyrelsen beslutade i december att ett mentorsprojekt ska startas under 2020 och testas i liten skala.

SRF har startat en dialog med Försäkringskassan om deras ansvar för en fungerande arbetsinriktad rehabilitering. Försäkringskassan har ett övergripande ansvar att få till stånd rehabiliteringsplaner för att öka chanserna för människor att återgå i arbete, men står inte för några egna rehabiliteringsinsatser. Dialogen har hittills lett till att kassan inser att det finns stora brister i den arbetslivsinriktade rehabiliteringen för synskadade och att det också är en fråga som behöver hanteras av Försäkringskassan. Ansvarig chef för avdelningen Funktionsnedsättning vill förbättra kunskaperna hos sina handläggare om vad en synnedsättning innebär och vill gärna ha ett samarbete kring detta. Vid en uppvaktning tillsammans med vår branschförening, Svenska RP-föreningen, har vi också pekat på den orimliga behandling personer drabbas av när synen försämras och att de därför under en tid behöver gå ner i

arbetstid. Det är idag mycket svårt att få sjukskrivning eller sjukersättning på deltid under perioder då synen försämras. Handläggarnas brist på kunskap och förståelse är då ett av problemen, men lagstiftningen och Försäkringskassans regelverk är också ett hinder. SRF kan dock inte acceptera att synskadade i dessa situationer får rådet att säga upp sig och söka annat arbete. Ett sådant råd är mycket kontraproduktivt och kränkande. Målet måste istället vara att i möjligaste mån kunna behålla sitt arbete.

I syfte att inventera hur köns- och åldersskillnaderna ser ut när det gäller regionernas förskrivningar av hjälpmedel till synskadade skickades under hösten en enkät ut till samtliga regioner. Trots påminnelse har dock bara hälften av regionerna besvarat denna. Bland annat beror detta på att flera regioner inte har möjlighet att få ut den begärda statistiken ur sina system. De få svar som kommit in ger inte underlag för att påvisa köns- eller åldersskillnader i hjälpmedelsförskrivningen, men vår bedömning är att kvinnor har en eftersatt situation jämfört med män på detta område.

Vikten av att belysa frågor kring barn med synnedsättning och psykisk ohälsa inom habiliteringen har vi tagit upp vid möten med chefer för syncentraler och med chefer inom Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM. Vi har haft ett Skypemöte med medarbetare vid Statped i Norge och två psykologer vid Resurscenter syn inom SPSM. En effekt är att vi kan konstatera att det finns en gemensam övertygelse om behovet av att arbeta mer strukturerat med detta område inom bland annat habiliteringen och att det saknas kunskapsmaterial för professionen.

När det gäller frågan om att få till stånd en nationell undersökning kring synhabilitering för barn och unga så ordnade vi ett möte på vårt kansli den 27 maj. Här deltog Dr Jessica Hayton och Gill Brackenbury från UCL Institute of Education, London, och Karin Flyckt och Jeanette Adolfsson från Socialstyrelsen. Vi gick igenom förutsättningarna för nationella kvalitetsstandarder för synhabiliteringen i Sverige. Resultatet av mötet var att uppmärksamma Socialstyrelsen på behovet av att göra en kartläggning av synhabiliteringen, vilket vi tidigare har efterfrågat. Personerna från London visade intresse för att bidra till processen med att förbereda standarder/riktlinjer i Sverige. Efter vårt möte sökte de projektmedel från sitt universitet för att kunna bidra praktiskt, men deras ansökan avslogs, tyvärr. Trots att Socialstyrelsen insåg behovet av en kartläggning och ett vägledande material är en utmaning att de har en principiell tveksamhet till att göra ett arbete kring en så avgränsad målgrupp som synskadade barn. Detta anser vi vara en irre-

levant tveksamhet eftersom synskadan är ett unikt funktionshinder.

SRF har haft möte med Arbetsförmedlingens kvalificerade handläggare för frågor kring nyanlända med funktionsnedsättningar. Bilden är tyvärr att etableringsplanerna inte fungerar bra för nyanlända med synnedsättning. I storstäder som Stockholm, Göteborg och Malmö finns undervisning i svenska för invandrare, SFI, särskilt för synskadade, men det saknas på andra orter. Arbetsförmedlingen har ingen tydlig modell för hur personer med synnedsättning ska bemötas inom etableringen och vilket stöd som kan erbjudas. Vi har från SRF också besökt svenska för invandrare, SFI Järva, i Stockholm och synklassen där. Verksamheten är bra, men resurserna små. De studerande får generellt sett alldeles för lite undervisningstid. Ett stort bekymmer är också att komma vidare när de är klara med sin grundläggande svenska och ska hitta en väg till etablering och tryggad försörjning. Det är tydligt att de skulle behöva fler valmöjligheter och bättre rådgivning. Den modell för kombinerad svenskundervisning och rehabilitering, som SRF tog fram i ett Arvsfondsprojekt för några år sedan, framstår fortfarande som en bra metod, men Arbetsförmedlingen har inte anammat den fullt ut.

Vi har under året haft kontakt med projektet Disabled Refugees Welcome, DRW, som bland annat tar fram en guide som rör nyanlända med funktionsnedsättning. DRW har i sin verksamhet stött på några nyanlända med nedsatt syn. Vårt bidrag har varit att förmedla kontakter till bland annat syncentralen och SFI i Järva, så att projektet kan ge vägledning som rör vår målgrupp.

Rätten till ett läs- och skriftspråk för blinda och gravt synskadade är en central del inom habilitering och rehabilitering. SRF har deltagit vid ett rundabordssamtal med utbildningsministern kring frågor om stöd till elever med funktionsnedsättning. Här lyfte vi att rätten till undervisning i och på punktskrift måste skrivas in i skollagen. Punktskriften uppmärksammades stort i massmedia på den internationella punktskriftsdagen, den 4 januari. Bland annat medverkade SRF i Sveriges Radios P1 Morgon och Vaken i P3 och P4.

Den 11 mars genomfördes en workshop om punktskrift på vårt rikskansli med deltagande från personalen, ledamöter från förbundsstyrelsen och punktskriftsnämnden. Det har resulterat i att en aktivitetsplan har tagits fram inför 2020, som blir ett år där SRF särskilt fokuserar på punktskrift. Till att ingå i Myndigheten för tillgängliga mediers punktskriftsnämnd har förbundsstyrelsen utsett Niklas Karlsson, Fredrik Larsson, Jenny Näslund och Victoria Öjefors Quinn.

Under året har riksförbundet genomfört tre regionala utbildningar

för ledamöter i brukarråden vid Syncentralerna enligt följande: distrikten i Västra Götaland och Halland, den 11 maj, distrikten inom region Syd, den 4 september och SRF Stockholm och Gotland, den 14 oktober. Utbildningarna har innehållit pass om bland annat brukarrådens uppgifter och ledamöternas roll, och vilka möjligheter som finns för att på bästa sätt driva våra viktiga frågor i brukarråden. Vi lyfte också fram några intressanta resultat från den syncentralsenkät SRF genomförde under 2018, och diskuterade de nya utmaningar som habiliteringen och rehabiliteringen ställs inför till följd av digitaliseringen. Effekterna av årets utbildningar är att deltagarna fått bättre och strukturerad kunskap om våra sakfrågor inom området och om vad uppdraget som brukarrådsrepresentant innebär. Resterande tre utbildningar planeras att genomföras under 2020.

SRF genomförde under sommaren en undersökning om vilka utmaningar och möjligheter blinda och gravt synskadade användare upplever med att använda skärmläsare, surfa på Internet, läsa e-post, ordbehandla med mera. Undersökningen visar tydligt på allvarliga kunskapsbrister hos många användare och på stora tillgänglighetsproblem, det gäller särskilt om specialapplikationer används. Detta har inneburit att flera personer har fått sluta sina jobb, byta yrkesbana eller gå ner i arbetstid. Det är viktigt att berörda aktörer, däribland syncentralerna, får ta del av undersökningens resultat. Slutsatsen är att rehabiliteringen måste innefatta mera introduktion och utbildning i att använda datorer och skärmläsare.

I september skickades skrivelser till både Socialdepartementet och till den statliga utredningen om framtidens socialtjänst. I dessa lyftes flera frågor som har med kommunal service och rehabilitering att göra. Förutom rätten till ledsagning tog vi upp att det behövs åtgärder, exempelvis genom lagstiftning, för att kommunerna ska behålla eller införa syn- och hörselinstruktörer. Dessa är ett viktigt stöd i hem och närmiljö och ett viktigt komplement till de insatser som erbjuds vid regionernas rehabiliteringsverksamheter.

De så kallade synkurser som bedrivits på fem folkhögskolor i Sverige har varit mycket betydelsefulla för synskadades rehabilitering, framförallt för äldre synskadade. Under året har vi fått allvarliga signaler från flera av folkhögskolorna att de avser att avveckla dessa kurser. Vi har mobiliserat ombudsmän och ordförande i de distrikt där folkhögskolorna ligger. Vårt mål är att synkurserna ska behållas.

Frågan om en grundläggande sammanhållen utbildning för personal inom synrehabiliteringen arbetar vi med inom den arbetsgrupp som

leds av Föreningen För Synrehabilitering, FFS. I arbetsgruppen ingår Arbetsförmedlingen, en syncentral, Sveriges Arbetsterapeuter, Svensk syn och en folkhögskola. Gruppen har tagit fram ett förslag på vad en grundläggande synrehabiliterarutbildning ska innehålla. SRF har träffat tjänstemän på utbildningsdepartementet och lämnade över ett material som beskriver behovet av en sammanhållen grundläggande synutbildning samt gruppens förslag på upplägg. Detta arbete fortsätter.

Medlemsutveckling och organisationsutveckling med habilitering och rehabilitering i fokus

Kongressen år 2014 antog det långsiktiga målet att medlemsantalet år 2023 ska ha ökat med 10 procent. Detta mål har senare förtydligats till att vi år 2023 ska vara minst 11 000 synskadade medlemmar och 4 000 stödjande medlemmar, totalt minst 15 000 SRF-medlemmar.

Vi kan redan här konstatera att det av kongressen 2014 uppsatta målet blir mycket svårt att nå. År 2019 minskade medlemsantalet till 11 908 (12 002) inklusive juridiska medlemmar.

Antalet synskadade medlemmar uppgick 2019-12-31 till 8 488, och antalet stödjande medlemmar var 3 413. Av de stödjande medlemmarna var 197 röstberättigade vårdnadshavare till synskadat barn. Antal juridiska medlemmar var oförändrat 7.

Andelen synskadade medlemmar uppgår till 71.3 procent. Av dessa är 35.6 procent män och 64.3 procent kvinnor.

Åldersfördelningen bland våra synskadade medlemmar är i stort sett oförändrad från tidigare år:

Upp till 17 år	2.5 procent
18–65 år	29.7 procent
66 år eller äldre	67.8 procent

I våra lokala föreningar träffas synskadade och erbjuds social gemenskap med andra i samma situation. Genom aktiviteter och erfarenhetsutbyte ges förutsättningar att acceptera sin synskada. SRF har på detta sätt en mycket viktig betydelse inom rehabiliteringen.

Medlemsrekrytering är ett tidskrävande arbete som måste prioriteras högt i hela SRF-organisationen. Det är ett svårt men viktigt arbete som stöter på ständiga utmaningar. Eftersom en synskada innebär stora begränsningar i att kunna ta del av tryckt eller digital text, så är en av de grundläggande svårigheterna att nå nya synskadade med information om att SRF finns. Den nya dataskyddslagen gör att regionernas syn-

centraler inte längre anser sig kunna förmedla utskick åt SRF med hjälp av sina brukarregister, vilket tidigare skedde på många håll. En strategi är därför nu att informera brett om SRF så att anhöriga och vänner till synskadade får kännedom om SRF och på så sätt kan förmedla informationen.

Förbundsstyrelsen har under innevarande kongressperiod en arbetsgrupp som fokuserar på medlems- och organisationsutveckling. Gruppen har tagit fram en ny medlemsbroschyr, Möjligheternas medlemskap, och till den finns både affischer och vykort. Checklistor för deltagande i externa mässor har också tagits fram. Förutom att rekrytera nya medlemmar är det också oerhört viktigt att SRF bedriver verksamhet som gör att nuvarande medlemmar vill fortsätta vara med i SRF. En god konflikthantering är en viktig faktor för att ha god trivsel och fungerande verksamhet. Arbetsgruppen hade den 28 maj en fördjupande eftermiddag i konflikthantering med konsulten Annika Sundh. Syftet med detta var att de kunskaper som här förvärvades ska föras ut i organisationen. Två helgträffar som riktat sig specifikt till synskadade i yrkesverksam ålder har genomförts under året, en för synskadade föräldrar och en för synskadade egenföretagare.

En central fråga för medlems- och organisationsutvecklingsgruppen har varit att diskutera och undersöka hur möjligheterna ser ut för engagemang på olika sätt på förenings-, distrikts- och riksnivå. Ett sätt att ta tillvara och uppmuntra engagemang kan vara att skapa arbetsgrupper eller nätverk med kortare eller längre varaktighet. På förslag från gruppen har förbundsstyrelsen lagt fast formerna för hur olika nationella nätverk ska kunna söka ekonomiska bidrag från riksförbundet. Ett sådant nätverk kan bildas på initiativ av intresserade medlemmar kring en fråga, ett specifikt område eller av en yrkesgrupp. Det handlar om områden som ligger utanför den verksamhet som redan prioriteras högt av riksförbundet.

Under april och maj 2019 gjordes en stor medlemsundersökning via telefon bland över 1 000 nuvarande och utträdda medlemmar. En rapport sammanställdes och var klar i augusti. Denna ger en viktig bild av olika typer av möjligheter till engagemang och medlemsnytta som efterfrågas. Resultat och slutsatser från undersökningen har diskuterats såväl på ett möte för distrikts- och branschföreningsordförandena plus förbundsstyrelsen i september samt på möten ordnade av distrikt och lokalföreningar under hösten. Undersökningens resultat kommer även framöver att vara ett viktigt underlag i arbetet med medlems- och organisationsutveckling.

Den 5–7 april ordnades en träff för synskadade föräldrar på Almåsa Havshotell. Här genomfördes en workshop om skola, fritidsaktiviteter och kompisar som gav ett värdefullt tillfälle till erfarenhetsutbyte, tips och idéer. En seende person som växt upp med synskadade föräldrar gav sin bild av detta. Vidare stod såväl hjärt- och lungräddning samt intressepolitiska diskussioner på programmet. En effekt av denna träff är att deltagarna stärkts kunskapsmässigt och motiverats att hantera sina familjers dagliga utmaningar. Synskadade föräldrar har ett stort behov av att träffas och byta erfarenheter och ge varandra råd, tips och stöd.

Den 25–27 oktober anordnades en träff för synskadade egenföretagare på Almåsa Havshotell med 15 deltagare. Kursen startade med ett pass om stöd från Arbetsförmedlingen där Thomas Wengholm medverkade. SRF-medlemmen Eric Malmgren, som skadade sig svårt i en fallskärmsolycka i början av 1990-talet, höll en inspirationsföreläsning där han berättade om vägen tillbaka. Den senaste hjälpmedelsutvecklingen, anpassningar med olika program inom till exempel bokföring, fakturering och betalmetoder presenterades av företaget Insyn. Maria Norstedt från Malmö Universitet informerade om ett treårigt forskningsprojekt kring företagare med funktionsnedsättning som då låg i startgroparna. Konferensen avslutades med diskussioner som ledde fram till att deltagarna enades om att bilda ett nätverk för synskadade egenföretagare.

Helgen den 27–29 september genomfördes en träff för synskadade med neuropsykiatriska funktionshinder, NPF på Almåsa Havshotell. En viktig del av programmet var erfarenhetsutbyte. Hur är det att vara synskadad och ha en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning? Frågeställningar som diskuterades var: Vilka utmaningar kan du ställas inför och hur skulle du vilja bli bemött? ”Många fokuserar bara på synskadan eller autismen, men det är ju inte hela jag”, sa en av deltagarna. En annan deltagare uttryckte frustration över att samhället inte vet hur människor med NPF ska bemötas. Ett förslag som framfördes var att utbilda förtroendevalda i distrikt och lokalföreningar samt kanslipersonal i NPF-frågor, och använda personer som själva har NPF som sakkunniga i dessa utbildningar.

Helgen fortsatte med att Hanna Danmo från Autism- och Aspergerförbundet berättade om hur det är att leva med asperger och vilken lättnad det var när hon äntligen fick en diagnos. Då fick hon en förklaring till varför hon är som hon är, och det kunde också hjälpa henne att hitta strategier i vardagen. Rakel Eriksson och Clara Johansson från Unga med Synnedsättning informerade om hur de jobbar för att inklu-

dera medlemmar med någon typ av NPF-diagnos i verksamheten. Det är viktigt med bra planering, tydlighet och struktur.

I övrigt innehöll helgen skapande med Margareta Söderlund från Synskadade Konstnärers och Konsthantverkares Förening, som ledde gruppen i att göra collage med taktilt material och skulpturer med frigolit och gips. Sedan blev det ”medverkande rörelser” med dansgruppen C.off. och Malinda Beck-Friis, KBT Praktik, ledde ett pass om kommunikation där gruppen tränade på att urskilja vilka sociala situationer som kan vara utmanande och hur man känner igen dessa. Vilka färdigheter behövs, såsom att aktivera sig i prat och övervinna motstånd, småprata, lyssna aktivt, ställa frågor, berätta något om sig själv som underlättar kommunikationen med omgivningen och anpassa detta till sin funktionsnedsättning. Det var en uppskattad helg som var anpassad med mycket pauser. En effekt av aktiviteten är att SRF fått fördjupad kunskap om hur vi kan anpassa verksamhet till synskadade personer med NPF.

Den 2–3 oktober ordnade SRF en kurs för valberedare på Almåsa Havshotell. Sju män och elva kvinnor från distrikt, branschföreningar och Unga med Synnedsättning deltog. Erfarenheten av valberedningsarbete var mycket skiftande bland deltagarna. Kursen arrangerades tillsammans med ABF och vår kontaktperson Carin Thurfjell föreläste. Hon betonade vikten av att arbetet i valberedningen börjar strax efter årsmötet och bedrivs under hela året. Vid utvärderingen uttryckte många att de åkte hem tryggare och säkrare i sin roll som valberedare.

Medlemsforum: Spräng gränserna

Fredag till söndag den 3–5 maj 2019 genomfördes SRF:s medlemsforum ”Spräng gränserna” i Stockholm, dit alla medlemmar i landet inbjöds. Vår webbradio, Radio SRF, fanns på plats och sände direkt så att även de som inte rest till Stockholm ändå kunde ta del av mycket av det som hände. Förbundsstyrelsen hade satt upp ett mål om minst 1000 deltagare, och efteråt kan konstateras att 1356 personer registrerades, varav ett 25-tal barn. Det gör detta arrangemang till det största som SRF någonsin ordnat. Alla deltagare fick en kasse med lite smått och gott, däribland den nyskrivna boken om SRF:s historia.

Syftet med detta medlemsforum var att genomföra en riksomfattande träff där alla intresserade medlemmar var välkomna, och visa synskadades möjlighet att utmana sina egna gränser och ta del i unika aktiviteter. Genom detta stora arrangemang ville vi stärka självkänslan och vi-känslan inom organisationen och erbjuda tillfällen till nya be-

kantskaper, social samvaro och erfarenhetsutbyte.

Första aktiviteten genomfördes fredag eftermiddag och var en manifestation för rätten till ledsagning som hölls på ”Plattan”, Sergels torg, mitt i hjärtat av Stockholm. Från vår scen hölls tal, en specialskriven sång framfördes flera gånger och det samtalades om ledsagning från scenen. Det fanns också informationsbord på torget, och allmänheten kunde prova på att få ledsagning.

Sedan förflyttade vi oss till Stockholm Waterfront Congress Centre, där huvuddelen av vårt medlemsforum ägde rum. Fredagskvällen var Stockholmsdistriktets afton, först med mingel och sedan med diverse musikalisk underhållning både under och efter middagen. Stort tack till Stockholmsdistriktet för ett fint program!

Lördagsförmiddagen var det ett gemensamt program. Här presenterade Gilda Stiby Pelkonen den nyskrivna boken om SRF:s 130-åriga historia ”Ur historien mot framtiden – 130 års arbete i Synskadades Riksförbund”. Ett uppskattat inslag var också den underhållning som den synskadade komikern Johan Seige stod för. Och synskadade riksspelmannen Ida Meidell Blylod visade musikalisk briljans på ett mycket trevligt sätt. Här utdelades också för första gången det stipendium som inrättats till minne av Eva Björk, och som ska gå till någon som synliggjort punktskriften eller taktila bilder. Pristagare blev Sten Gustavsson, som med stor entusiasm arbetat hårt för att i olika sammanhang lyfta fram punktskriften. Han var verksam på Talboks- och punktskriftsbiblioteket, TPB (nuvarande Myndigheten för tillgängliga medier), från 1980 och har betytt enormt mycket för spridandet och användningen av punktskrift.

Eftermiddagen ägnades åt ett smörgåsbord av seminarier, utställningar och workshops. Bland annat kunde man höra om självkörande bilar, blinda båtbyggare beskriva sitt arbete, möta synskadade konstnärer och konsthantverkare, lyssna till uppläsning av kända ljudboksinläsare, höra om ny teknik som spränger gränserna med mera, med mera. Det ordnades också speciella barnaktiviteter. Vi hade också seminarium med internationella gäster från två synskadeorganisationer. Det var Amna Alisapahic och Safeta Bakovic från Sarajevodistriktet i Bosnien-Hercegovina, och Yamin Ohnmar och Saw Chan Mya Toe från Myanmar. Hjälpmedelsföretag och Almåsa Havshotell fanns givetvis på plats. Det blev ett par intensiva och spännande timmar innan vi åter samlades för att höra Babben Larsson prata kring utbrändhet och friskvård. Lördagen avslutades med middag och därefter dans till Synliga.

Söndagen var hemresedag, men barnfamiljerna gavs möjlighet att

göra en utflykt till Skansen. På söndagen hade dessutom SRF:s arbetsgrupp, globala gruppen, ett möte tillsammans med våra gäster från Sarajevo och Myanmar.

I planeringen inför medlemsforum hade vi ett målgruppsanpassat tänkande där syftet var att kunna erbjuda alla något av intresse. Det ledde bland annat till en extra satsning kring aktiviteter för barn och ungdomar. I programmet erbjöd vi större seminarier av mer allmänt intresse varvat med smalare aktiviteter. När vi tittar på möjlighet till nya bekantskaper, social samvaro och erfarenhetsutbyte, ser vi att flera medlemmar i vår uppföljande deltagarenkät just framhåller gemenskap, möjlighet att träffa andra synskadade och skapa kontakter som det bästa med medlemsforumet. Vi såg även i enkäten att torgmötet var uppskattat och en viktig del av medlemsforum, men att vi borde nått ut bättre i massmedia. Radio SRF livesände aktionen på Sergels torg, utvalda föredrag och intervjuer med deltagare och gäster. De lyssnarreaktioner redaktionen fått tyder på att många var väldigt nöjda med sändningarna. Framträdandena av Johan Seige och Babben Larsson lyfts fram av många, men vi ser också att en stor del övriga programpunkter framhålls som det bästa på programmet, vilket tyder på att den bredd vi eftersträvade gjorde att det fanns något för de flesta. En samlad slutsats är att deltagarna var mycket nöjda med arrangemanget som helhet.

En lärdom när vi organiserar stora evenemang, som exempelvis medlemsforum, är att även använda dem som en språngbräda för att dra uppmärksamhet till oss och våra hjärtefrågor. Våra intressefrågor angår många fler än medlemmarna. I Stockholm är det dock svårt att få medieintresse för ett torgmöte på Sergels torg.

En effekt som snabbt kunde konstateras var att medlemsforumet som arrangemang bidrog till att enskilda distrikt fick fler medlemmar. Bland annat fick SRF Blekinge 5 nya medlemmar som sedan också deltog på medlemsforum. En förutsättning för att få delta var att deltagarna var medlemmar.

Kommunikation

Kommunikationsstrategi och grafisk profil

Enhetlighet och professionalitet i allt vårt material, både i fråga om utseende och tonalitet, har en väsentlig betydelse för vår trovärdighet och igenkänning. Med en modern, tilltalande och tydlig grafisk form signalerar vi att vi är relevanta och alerta med en hög kompetens i det vi kommunicerar. Under året har vi därför arbetat med att informera om

och sprida kommunikationsstrategin och den grafiska profilen ut i hela SRF-organisationen.

Distrikt och lokalföreningar har fått hjälp med att få sina egna material införlivade i den grafiska profilen. De har också fått mallar för brev, dokument och e-post.

Effekten av att Synskadades Riksförbund har en enhetlig grafisk profil är långsiktig och svår att mäta. En utmaning är att få alla inom organisationen att förstå vikten av och fördelen med att vi har en enhetlig profil utåt. Det har funnits ett motstånd mot att överge det invanda, redan inarbetade formspråket. Vi har därför haft genomgångar om detta vid olika möten där förtroendevalda och anställda närvarat.

Under året har en del nytt informationsmaterial tagits fram. Alla våra informationstrycksaker finns i följande media: tryckt text, punktskrift, wordfil och daisy.

Mediakontakter

Riksförbundet har under året sänt ut 27 pressmeddelanden för att på ett snabbt och smidigt sätt nå ut till landets medier. Elsparkcyklarnas framfart var en fråga som bubblade hela året i medierna. Många redaktioner hörde av sig för att ta del av förbundets ställningstaganden. Generellt har vi lättare att intressera massmedia runt om i landet jämfört med storstadspressen. Vi har kontinuerligt beredskap att svara på frågor från journalister.

Det SRF går ut med måste vara nyhetsmässigt för att ha en chans i mediebruset. Här gäller fortsatt att ta fasta på vad som är en nyhet. Hur ett pressmeddelande tas emot av medierna är högst varierande och inget vi vet på förhand. En trygghet är våra speciella dagar, punktskriftsdagen den 4 januari, ledarhundsdagen sista onsdagen i april och vita käppens dag den 15 oktober, som går bra i medierna.

Mediabevakningstjänsten ”om oss i medierna” från M-Brain ger vid handen hur Synskadades Riksförbund och synskadade medverkar i medierna, både i traditionella medier och i sociala medier. Nyheter dygnet runt är ett stöd i kommunikationsgruppens bevakning. Erbjudande om att prenumerera på det dagliga nyhetsbrevet om oss i medierna finns på hemsidan och kommuniceras även muntligt i organisationen. Nyhetsbrevet följs av ett hundratal mottagare landet runt.

Våra medier

Vår webbplats srf.nu är navet i Synskadades Riksförbunds kommunikation. Den uppdateras ständigt med såväl nyheter som övrig förbundsinformation. Ett arbete är påbörjat för att skapa en ny startsida och en tydligare struktur. Vi har förändrat sidans huvudmeny i ett försök att tydliggöra var man kan hitta olika saker på webbplatsen. Distrikt, lokalföreningar och branschföreningar erbjuds att ha sina hemsidor under srf.nu. Under 2019 har arbetet med att få in fler distrikt och lokalföreningar under srf.nu fortsatt och vi ser ett ökat intresse från föreningarna att ansluta sig.

Under 2019 besöktes webbplatsen av närmare 137 000 användare. Det är en ökning med cirka 49 procent jämfört med 2018. De flesta är engångsbesökare. Cirka 15 procent, eller 20 500 användare återkommer till hemsidan mer än en gång. Flest besök efter startsidan hade Om oss, Leva med synnedsättning och Det här gör vi. Den mest trafikerade dagen var den 13 november med 3 200 sidvisningar. Antalet som besöker hemsidan med smarttelefon ökar för varje år. Men ännu använder de flesta besökare en stationär dator.

SRF använder aktivt sociala medier. Syftet med våra inlägg är i första hand att öka kännedomen om organisationen och våra frågor hos allmänheten och beslutsfattare. Men även internt har de sociala medierna en väsentlig funktion, även om många av våra medlemmar fortfarande inte använder sociala medier.

Under året gjordes 189 statusuppdateringar på Facebook, 196 uppdateringar på Twitter och 99 uppdateringar på Instagram.

Totalt var 15 av årets Facebook-inlägg sponsrade (oftast mot våra följare och deras ”vänner”) och 174 osponsrade. Utöver det annonserade vi mot allmänheten både på Facebook och Instagram med #rättvisutmaning, instruktionsfilm för hur man parkerar sin elsparkcykel på rätt sätt i väntan på regler samt Färdtjänstresan. Total ökning av antalet följare på våra sociala medier under 2019 var för Facebook cirka 11 procent, Twitter knappt 1,3 procent och Instagram 7 procent.

De sponsrade inläggen nådde i genomsnitt cirka 16 000 personer. De osponsrade nådde i genomsnitt cirka 3 200 personer. Bland de osponsrade inläggen utmärker sig ett inlägg om Skapa loss i Skara med totalt 272 interaktioner samt ett inlägg på Vita käppens dag om ”käppvett” med totalt 54 300 interaktioner.

Annonseringen på Facebook och Instagram gav goda resultat framför allt vad gäller #rättvisutmaning (vår kampanj för rätt till ledsagning) och elsparkcykelfilmen. Sett till produktionskostnad var

elsparkcykelfilmen klart mest effektiv, men sett till den övriga mediala uppmärksamheten i elsparkcykelfrågan var det väntat. Elsparkcykelfilmen hade en räckvidd på cirka 129 000 personer och filmen sågs från början till slut av cirka 34 500 personer. Filmen till #rättvisutmaning hade en räckvidd på cirka 221 300 personer och sågs från början till slut av drygt 78 000 personer. Inlägget om kampanjsajten Färdtjänstresan hade en räckvidd på cirka 99 000 personer där nästan 5 000 personer klickade på länken. De har spenderat i genomsnitt 3 minuter med att surfa på kampanjsidan.

En utmaning med sociala medier är att skapa relevant, nischat innehåll på samtliga tre plattformar. Detta tar en del tid, varför Facebook har prioriterats följt av Twitter och sist Instagram. Då Instagram bygger enbart på bilder och/eller video är formen en utmaning för en synskadeorganisation. Instagram stories växer fort men går ej att syntolka.

Det vi tar med oss från 2019 är att statistik och färska siffror, personliga berättelser och video är tre saker som generellt får stor spridning. Ett tydligt exempel på bra spridning och annonsering är när Helsingborgs kommun hörde av sig till oss och bad om att få elsparkcykelfilmen för att själva sprida den.

Vår förbundstidning Perspektiv utkommer med sex nummer per år. Målet med tidningen är att ge relevant information till läsaren, vara ett forum för debatt och ge inspiration och läsupplevelse. Perspektivs målgrupp är medlemmarna och andra med intresse i synskadevärlden. Tidningen tar upp aktuella ämnen, både inom synskadeområdet i stort men självklart även inom organisationen. Tidningen är omtyckt av läsarna som anser att den är relevant, vilket framkom av läsarundersökningen som gjordes 2018. Cirka 60 procent av tillfrågade medlemmar läser varje nummer eller så gott som varje nummer. Och 70 procent av dessa läser cirka hälften av tidningen eller mer. Drygt 90 procent av tillfrågade läsare tycker att tidningen är ganska bra eller mycket bra.

Under året har vi haft två temanummer. Det ena handlade om självständighet i olika former och för alla åldrar. Ämnet är essentiellt för medlemmarna i förbundet, därför trycktes det upp i en extra stor upplaga för att kunna delas ut på mässor och vid liknande tillfällen. Det andra temanumret var om kultur.

SRF Perspektiv kommer ut i tryckt form, i punktskrift, som wordfil samt i ljud på daisyskiva. Länk finns på webbplatsen till den senaste ljudversionen. Där finns även en textversion av tidningen. På Perspektivs webbplats publicerar vi artiklar ur det senaste numret av tidningen. Den totala upplagan ligger runt 9 500 exemplar sammanlagt i de olika

formaten och har legat tämligen konstant de senaste två åren.

För att marknadsföra SRF har vi vid varje utgivning under året skickat ut ett antal exemplar av den tryckta tidningen till syncentraler och synmottagningar i landet. Tanken är att tidningen ska finnas i väntrummen och att besökare ska kunna ta ett exemplar med sig hem och läsa, och därmed få en större inblick i vad SRF gör för personer med synnedsättning. En förhoppning är att de sedan ska vilja bli medlemmar. Därför är det viktigt att tidningen är skriven så att potentiella medlemmar känner sig inkluderade. Redaktörskapet har under året skötts av en frilansare, men i november anställdes en ny redaktör vid riksförbundets kansli.

Radio SRF är vår webbradio och podcast. Produktionen sker i vår egen studio på rikskansliet i Enskede. Radio SRF berättar nyheter om SRF och om synskaderörelsen i stort. Radio SRF som podcast kommer normalt ut varje vecka och programmen är 15–30 minuter långa. Därutöver sänder Radio SRF direkt vid större händelser inom organisationen. Under 2019 direktsände vi organisationsråd, medlemsforum, den europeiska jämställdhetskonferensen i Malmö samt den utvidgade nordiska konferensen. De båda konferenserna sändes även ut på Radio Z i Norge. Poddprogrammen laddas ner cirka 550 gånger per vecka. Direktsändningarna har i allmänhet cirka 50 samtidiga lyssnare per gång. Medlemsforum drog cirka 100 samtidiga lyssnare, och totalt lyssnade 350 olika anslutningar under sändningarna. Under 2019 har vi bytt plattform för våra poddar vilket ska ge en bättre statistik samt möjligheten att även lyssna på Radio SRF via Spotify. Vi behöver nå ännu fler lyssnare inom SRF. Speciellt de som är teknikovana. Poddarna är i dag inte tillgängliga i MTM:s taltidningsspelare där läns- och kommuntaltidningar finns. Att finnas där skulle göra det ännu lättare för medlemmar att följa programmen.

Oboj har varit barnens egen medlemstidning. Eftersom barn och ungdomars konsumtionsmönster av media har ändrats provade vi att göra om Oboj till podcast i ett försök att fortsätta vara relevanta för våra barnmedlemmar. Oboj har inte lyckats nå fram till målgruppen då de inte konsumerar media på det sätt vi förväntat oss. I konsekvens med detta har förbundsstyrelsen beslutat att Oboj i nuvarande form avvecklas. Från 2020 erbjuds istället en webbplats där information och reportage i både text och ljud, med målgruppen barn och ungdomar, kommer finnas. Precis som tidigare år har vi producerat en julkalender som publicerats dagligen som podd och på webben. Julkalendern nådde cirka 250 personer via podden.

Tidningen I Selen skickas till alla personer som har dispositionsrätt för ledarhund, även om man inte fått sin första hund ännu. Tidningen är ledarhundsverksamhetens officiella informationskanal, och är ett viktigt sätt att hålla ledarhundsförarna informerade. Under året utkom tre nummer av tidningen på daisy och som podcast samt transkriberad till textformat på webben och på punktskrift till ledarhundsförare med dövblindhet. Det har blivit tydligt att I Selen behövs för att saklig information ska nå ut då det tyvärr sprids en hel del desinformation i sociala medier.

Förbundsordförande Håkan Thomsson har sedan år 2013 givit ut ett nyhetsbrev via mejl. Nyhetsbrevet finns även med bilder och länkar på srf.nu. Nyhetsbrevet utkom med 17 nummer år 2019.

Medlemsnytta

Projekt

Skapa loss

Syftet med kulturprojektet Skapa Loss är att skapa arenor för medlemmarnas kultur- och hantverksutövande genom att stötta lokal prova-på- och cirkelverksamhet samt genomföra inspirerande regionsammankomster med kulturtema. Skapa Loss är ett treårigt projekt som startade hösten 2018. Projektet finansieras med bidrag från Synskadades Stiftelse, och ett viktigt mål är att hitta former för hur kulturutövandet ska fortsätta inom organisationen efter projektets slut.

Genom att uppmuntra och stötta lokal kulturverksamhet vill projektet skapa lokala forum för erfarenhetsutbyte i trygga sammanhang. Vi har sett att många nysynskadade slutar med kulturutövande i samband med synskadan och vi vill visa att så inte behöver ske. Projektet har således även ett rehabiliterande syfte och arbetar utifrån övertygelsen att kultur är för alla och att det är en demokratisk rättighet att utöva kultur, det enda som krävs är våra händer, kreativitet och fantasi.

Under 2019 har sex aktiviteter genomförts vilka sammanlagt har engagerat runt 150 medlemmar från Växjö i söder till Luleå i norr. Inom ramen för projektet har helgarrangemang, heldags- och eftermiddagsaktiviteter arrangerats tillsammans med SRF Skaraborg, SRF Sörmland, SRF Halland, SRF Kronoberg, SRF Norrbotten och i samarbete mellan SRF-distrikten i Västra Götaland. Vid dessa tillfällen har deltagarna bland annat fått prova på aktiviteter såsom luffarslöjd, dans, spoken word, drama, lera, skrivande och korgflätning. Programmen har tagits fram tillsammans med distrikten med syfte att ge möjlighet

för deltagarna att under handledning av erfarna pedagoger prova något nytt eller återuppta aktiviteter som deltagarna sysslat med innan de blev synskadade. En medlem sa: ”Jag har alltid uppskattat att arbeta med mina händer. Jag kommer att fortsätta med luffarslöjden hemma”. Träffarna har varit en samlingspunkt för att skapa gemenskap inom föreningarna samt visa att alla är kulturutövare. Efter en skrivarworkshop sa en medlem: ”Jag trodde inte jag skulle kunna nå’t, men pennan bara flög”. En annan fick inspiration att dansa: ”Jag har inte dansat på flera år men nu fick jag lust igen. Jag tog till och med ett par valssteg”.

I början av sommaren initierades projektets första kulturutmaning i form av skrivtävlingen Skriv Loss. I Perspektiv och på SRF:s sociala medier uppmuntrades medlemmar att skicka in texter på temat ledsagning. Under hösten 2019 publicerades det vinnande bidraget på Facebook och vi gjorde även en följetång där vi under några helger fram till jul delade med oss av några av de bidrag som kom in till tävlingen.

Statistiskt sett har vi fått bra genomslag av att använda Skriv Loss för att berätta om vår verksamhet på Facebook. Vårt första inlägg den 29 oktober, där vi presenterade vinnaren och det vinnande bidraget, nådde 4 848 personer, gillades av 180 personer, delades av 38 personer och kommenterades av 23 stycken. Intresset kring att ta del av texterna från Skriv Loss var fortsatt stort under hösten och sammanlagt nådde vi genom fyra olika inlägg 12 054 personer, gillades av 328 personer och delades av 96 personer. En slutsats som kan dras av verksamhetsåret 2019 är att kombinationen av kultur och intressepolitik skapar engagemang.

Under hösten 2019 har ett återkommande inslag i de inplanerade Skapa Loss-arrangemangen varit en workshop med textil konst där deltagarna skrivit ord på punktskrift som de associerar till ledsagning. Workshopen syftar till att uppmuntra till fritt skapande i textil, och genom konstnärliga uttryck inspirera och initiera samtal om punktskrift. Deltagarnas bidrag kommer att sammanfogas till ett textilkonstverk som är tänkt att ställas ut på kongressen 2020 och användas i intressepolitiskt arbete för att synliggöra punktskrift och ledsagning.

Av de cirka 150 SRF-medlemmar som deltog på aktiviteter arrangerade inom ramen för projektet var drygt 30 procent medlemmar som annars inte brukar komma till SRF-aktiviteter. En effekt av projektet är att medlemmar inspirerats att ta initiativ till lokala studiecirklar eller kurser samt att flera distrikt har genomfört egna kulturaktiviteter utan projektets inblandning. Framförallt finns ett intresse för att driva intressepolitiska frågor genom kultur.

Utifrån det syfte och de mål som är knutna till projektet står Skapa

Loss inför ett flertal utmaningar. En av dessa är långsiktighetsmålet och frågan kring hur vi kan arbeta för att kulturutövandet ska fortgå som en del av distriktens verksamhet efter projektets slut. För att nå långsiktighetsmålet arbetar vi med metodutveckling, fokuserar på att skapa regionala nätverk för kultur mellan medlemmar och pedagoger samt initierar samarbeten med studieförbund för att uppmuntra medlemmarna att starta studiecirklar eller annan kulturverksamhet på lokal nivå. Projektet har sammanställt en guideline med tips för hur distrikten kan planera och genomföra kulturaktiviteter samt tips för hur aktiviteter kan marknadsföras. En viktig utmaning är att använda projektet för att nå potentiella medlemmar och intressera dem för SRF. Via extern marknadsföring kan vi synliggöra att vi arrangera aktiviteter som engagerar personer i olika åldersgrupper och med olika intressen.

Rättighetsprojektet

Projektets syfte är att ge medlemmar stöd från ansökan till överklagan vad gäller olika former av lagstadgade insatser från samhället, och med särskild inriktning på ledsagarservice enligt LSS, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Projektet ska skapa förståelse för blindas och gravt synskadades stora praktiska svårigheter i vardagen, med målet att handläggare i kommunerna gör bättre utredningar som leder till fler bifall i kommuner och/eller domstolar. Lika viktigt är att öka medlemmarnas kunskaper om ledsagning, särskilt om deras rätt till ledsagarservice enligt LSS. Projektet ska kommuniceras även till potentiella medlemmar i medlemsvärvande syfte.

Inom projektet ska vi hitta pålitliga volontärer, så kallade rättighetsstödjare, som ska hjälpa till med underlag till ansökningar. Att rekrytera utomstående volontärer till kvalificerade insatser för medlemsnytta har inte prövats i tidigare projekt. Årets verksamhet har handlat om att omsätta allt som planerats från projektets start i september 2018 i praktiken. Projektet sjösattes i de första försöksdistrikten SRF Älvsborg och SRF Skaraborg samtidigt som våra 5 första rättighetsstödjare utbildades i maj. Kommunikationen kring projektet tog fart innan sommaren när projektet fick en kommunikatör på 25 procent. Samtidigt som våra rättighetsstödjare arbetade med sina första ansökningar om LSS-ledsagning för medlemmar i försöksdistrikten, utsågs SRF Dalarna och SRF Göteborg till ytterligare försöksdistrikt och 8 nya volontärer blev utbildade i november.

Största utmaningen för att uppnå fler bifall till LSS-ledsagning, har under årets arbete visat sig vara att få handläggarna i kommunerna att

skriva heltäckande utredningar. Redogörelse för ett flertal små praktiska detaljer har visat sig avgörande för hur den ursprungliga utredningen behandlas i domstol. Det har nämligen visat sig i förvaltningsrättslig praxis att detta är mycket svårt att komplettera med senare. Därför har projektet utvecklat en mall för ansökan som är så komplett som möjligt. Rättighetsstödjarna intervjuar och sammanställer alla tänkbara detaljer kring den enskildes vardagssvårigheter till följd av synskadan. I mallen vävs detta ihop med rikliga juridiska källhänvisningar om den kommunala handläggarens skyldigheter som måste uppfyllas för att handlägga en LSS-ansökan på ett rättssäkert sätt. En färdig ansökan blir cirka 38 sidor + läkarintyg jämte bilagor såsom kammarrättspraxis och annat vetenskapligt underlag som kan bidra till förståelse kring stora vardagssvårigheter för blinda och gravt synskadade.

Kunskapen om rätten till LSS-ledsagning finns samlad på projektets hemsida. Under året har hemsidan utvecklats till Sveriges största plattform inriktad på LSS-ledsagning för gravt synskadade, med rättspraxis och en stor del egenhändigt skrivet material för att tydligt beskriva gällande rätt. Hemsidan har också uppdaterats löpande med information om projektet och nyheter rörande LSS-ledsagning. År 2019 har mer än 6 800 nya användare besökt sidan.

Vid rekryteringarna av volontärer siktade vi både på personer i slutet av arbetslivet och studenter, gärna med socionom/juristbakgrund. Via annonsering hos Volontärsbyrån, Facebook och besök på arbetsmarknadsdagar för juriststudenterna vid Stockholms och Lunds universitet kom över 70 intresseanmälningar in där 13 utvaldes till våra två utbildningstillfällen.

Projektledaren har under året även arbetat med överklaganden i pågående mål om LSS-ledsagning. Att framföra samma argument på liknande sätt i flera olika mål har lett till värdefulla insikter om kommunernas inställning och till slutsatser om processföring som kommer att användas när rättighetsstödjarnas ansökningar överklagas till domstol framöver. Ett tydligt exempel på lyckad processföring under året är att M.C. från Kävlinge fick rätt till LSS-ledsagning. Projektledaren utarbetade skrivelser som medförde att Kävlinge kommun nekades prövningstillstånd i både kammarrätt och Högsta förvaltningsdomstolen.

En av projektets stora utmaningar är att nå ut internt, eftersom de medlemmar som skulle behöva LSS-ledsagning ofta har svårt att använda internet. Då fordras telefonsamtal eller fysiska möten med muntlig genomgång. Sådana träffar har löpande anordnats i projektets försöksdistrikt. Rättighetsprojektets arbetsmetod för ansökningar är tänkt

att spridas till intresserade syncentraler genom lokala föreläsningar.

En tydlig effekt av projektet är den aha-upplevelse som rättighetsstödjarna har gett uttryck för i samband med utbildningshelgerna. Många har sagt att de aldrig hade kunnat föreställa sig att det har blivit så svårt för blinda att få garanterat kostnadsfri ledsagning i Sverige, idag. Medlemsnyttan, om än hos få, är tydlig på så sätt att de medlemmar som nu får hjälp av rättighetsstödjare, upplever en enorm lättnad. Ett flertal har tydligt uttryckt att det är tack vare hjälpen från rättighetsstödjare som de nu orkar göra en ansökan. Även medlemmar i andra distrikt har sporrats att göra egna ansökningar och har ringt för att få vägledning. Tanken är att detta stöd på sikt ska nå ut till alla SRF-medlemmar och då även omfatta andra stödformer än LSS-ledsagning.

Synlinjen

Syftet med vårt projekt Synlinjen är att driva ett informationscenter för kostnadsfri rådgivning och information inom synrelaterade frågor, vilket bland annat kan vara frågor om SRF, hjälpmedel, rehabilitering, ledsagning med mera. Synlinjen ska vara lättillgänglig för personer med synnedsättning, anhöriga med flera, och erbjuda informativa och snabba svar i ärenden. Synlinjen ska också erbjuda medlemmar stöd och vägledning i enklare juridiska frågor. En person projektanställdes i november 2019 för att dra igång Synlinjen. Den startades den 2 mars 2020.

Juridiskt stöd

SRF har en förbundsjurist som kan ge medlemmar juridisk rådgivning och stöd i synskaderelaterade frågor. Tjänsten har under året omformats så att diskrimineringsärenden får ökat utrymme. Förbundsjuristen ska också mera uttalat vara ett stöd i organisationens intressepolitiska arbete.

SRF Go

SRF Go (tidigare SRF Fritid) är synskadades egen resebyrå som varje år anordnar ett tjugotal resor och aktiviteter för synskadade från hela landet. SRF Go eftersträvar att synskadade ska kunna delta på resorna på samma sätt som seende. Verksamheten står för alla ledsagarkostnader i samband med resan medan medlemmarna betalar sina egna kostnader. Grupperna består av 4 till 12 synskadade och minst en ledsagare för två synskadade.

Under 2019 har SRF Go genomfört resor till exempelvis Teneriffa, Lanzarote, Aten, Dublin, Krakow, Albanien, Kroatien, Rhodos, Cypern, kryssning till Tallinn, New York, Toscana, spa-resa till Polen, Oslo, Paris och Storsjön runt.

En ny koordinator med uppgift att vidareutveckla verksamheten har från hösten infört nya idéer i verksamheten. Vi har genomfört mer riktade utskick till olika målgrupper utöver katalogens prenumeranter, såsom Unga med Synnedsättning, taltidningar och syncentralerna, och information har funnits på hemsidan, i webbradion och i sociala medier. En kortversion av resekatalogen infördes i förbundstidningen Perspektiv. Genom denna informationssatsning bedömer vi att vi nått ut till minst dubbelt så många medlemmar som tidigare år. Vi har lockat in några yngre medlemmar tack vare en ”mitt i livet-resa”.

Tack vare våra resor har några medlemmar åkt på sin första självständiga utlandssemester någonsin. Våra resenärer visar en stor uppskattning av resorna. De bryter sitt utanförskap, blir mer självständiga och träffar andra synskadade de kan dela erfarenheter med.

Utmaningar med verksamheten är att en del medlemmar med svag ekonomi har svårt att delta vid längre, och därmed dyrare, resor. Generellt är det en hög medelålder bland resenärerna, och det är svårt att nå unga personer. Medlemmar med flerfunktionsnedsättningar har mer omfattande behov och kräver mer resurser vilket är något SRF Go kommer arbeta vidare med att bemöta.

Antalet ledsagare under resorna har utökats, vilket leder till större frihet för resenärerna, minskade spänningar i grupper samt bättre arbetsmiljö för ledsagarna. Det finns korta reserapporter från resenärer i vår förbundstidning. Exempelvis beskrivs i Perspektiv nr 6 hur fantastisk resan till New York var. En annan medlem tackar för ”Toppenledsagare” på Toscanaresan. Katalogen för sommar och höst 2020 fick ett bra mottagande, där hållbart resande och det nya upplägget lyfts fram. För att kontinuerligt följa och utvärdera verksamheten finns ett brukarråd utsett av förbundsstyrelsen.

Barn- och föräldraverksamhet

Målet med verksamheten är att ge möjligheter för synskadade barn att träffa andra barn som har liknande erfarenheter och förutsättningar. Mötena syftar till att stärka barnens självkänsla och identitet och ger möjlighet till erfarenhetsutbyte. Föräldrar och anhöriga till synskadade barn ska också de ges möjlighet till erfarenhets- och informationsutbyte.

Den 23–29 juni 2019 anordnades ett sommarläger för synskadade barn och ungdomar, där flera barn även hade ytterligare funktionsnedsättning, på Tvetagården i Södertälje. 29 (34) barn deltog. Aktiviteter under veckan var paddling med kanot, besök på Tom Tits, vattenskidor och klättring på klättervägg. Andra aktiviteter på gården var också allsång, sällskapsspel, pyssel och tonårssnack. Det blev även mycket vattenkrig och bad. Syftet med lägerverksamheten är att synskadade barn och ungdomar ska bli mer självständiga och hitta sin identitet tillsammans med andra barn. Effekten av detta kan vi se när föräldrar har hört av sig efter lägret och vittnat om hur deras barn plötsligt utmanar sig själva mer och visar sin självständighet i hemmet eller i skolan.

Den 6–8 september genomfördes ett ridläger på Örebro Fältrittsklubb.

Ridklubben har en parasektion där de arbetar med navigationssystemet ”Ready Move” där ryttaren har vibrerande dosor på vardera arm, de är kopplade till en app som ridläraren använder för att visa ridriktningen. Det finns även ledfyrar uppsatta i ridhuset.

Därtill ägde en kulturhelg rum den 27–29 oktober på Tollare folkhögskola, där stor del av helgen ägnades åt teater, musikskapande och cirkuskonster. Helgen samlade 18 (13) deltagare.

En kurs för anhöriga till barn med synnedsättning genomfördes den 26–28 april. Författaren Christina Rehnlund pratade om anhörigskap, hur det är att leva nära, behovet av varandra och sårbarhet. Louise Jannering berättade om sina skolår och hur hennes synnedsättning har hjälpt henne att bli lösningsorienterad. Det fanns mycket frågor och funderingar bland de anhöriga, därför är det viktigt för dem att få träffas och dela erfarenheter. Det är också viktigt för dem att få kunskap och information, och att de blir öppna för att se positiva möjligheter. Vid utvärderingen berättade en mormor att hon inte känner sig orolig längre inför sitt barnbarns framtid eftersom hon fått kunskap om hur det är att leva med en synskada och om vilka hjälpmedel som finns.

Vi har också genomfört en helg där barn med synnedsättning och deras föräldrar kunde lära sig punktskrift på ett lekfullt sätt utan krav den 22–24 november.

Bidrag till enskilda

SRF vill med bidrag till ekonomiskt behövande underlätta vardagen för synskadade personer med svag ekonomi. Med hjälp av våra bidrag kan de sökande bli mer självständiga, som till exempel att kunna söka jobb med hjälp av en dator som anpassas, använda telefon med talsyntes, åka

på kurs eller resa. SRF delar också ut stipendier till utbyte med synskadade i andra länder ur Lars Norrmans fond samt utbildningsstipendier ur diverse mindre fonder.

Under år 2019 har 544 (540) personer sökt bidrag för ekonomiskt behövande för olika ändamål från SRF. Av dessa beviljades 406 (377) personer bidrag på sammanlagt drygt

1,9 miljoner kronor (1,7 Mkr). Könsfördelningen mellan kvinnor och män bland de sökande var 314 (314) kvinnor och 230 (226) män. 34 av dessa ansökningar gällde barn under 18 år. Antalet ansökningar om bidrag för rekreation på Almåsa Havshotell var 54 under året, 43 (44) av dessa blev beviljade. Sedan statistik finns tillgänglig (år 2008) har antalet bidragsansökningar ökat konstant för varje år. År 2008 var det 247 ansökningar att behandla, att jämföra med årets 544 ansökningar.

Ur Lars Norrmans fond har år 2019 sju personer (två kvinnor och fem män) och tre grupper beviljats bidrag med sammanlagt 385 790 kronor. Fonden bygger på ett testamente av konstnären Lars Norrman. Fonden förvaltas av SE-banken, men det är SRF som beslutar om stipendierna.

Sex personer, tre kvinnor och tre män, har erhållit utbildningsstipendier med totalt 62 tkr.

Stöd till distrikt och föreningar

Arbetsgivarstöd

Varje distrikt och förening som har anställd personal har själva fullt arbetsgivaransvar för sin personal. Riksförbundet erbjuder dock ett omfattande arbetsgivarstöd och vi håller kontinuerlig kontakt med arbetsledarna. Hjälp, råd och stöd kan lämnas vid arbetsledning, arbetsmiljöarbete, rekrytering, hjälp i introduktionsarbetet, kontakt med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samt kontakter med facket och stöd vid förhandlingar och eventuella omorganisationer. Detta stöd regleras genom framtagna riktlinjer. Under hösten har förbundsstyrelsen fastställt formen för ett avtal mellan styrelsen och arbetsledaren om fördelning av arbetsmiljöuppgifter, vilket alla distrikt och föreningar med anställd personal uppmanas att använda.

Distrikt och föreningar som är arbetsgivare erbjuds att köpa löneservice från riksförbundet. Per 2019-12-31 var det 26 lokala arbetsgivare som upprättat avtal om löneservice hos riksförbundet. Antal anställda var 58 personer. Avtalet innebär att riksförbundets personalhand-

ovan: I juni 2019 ägde sommarlägret på Tvetagården i Södertälje rum. Förutom paddling och målning så gjordes ett besök på Tom Tits, åktes vattenskidor och klättrades på klättervägg.

överst på nästa sida: Deltagare i kulturprojektet Skapa loss i en gemensam övning. Syftet med projeket är att deltagarna ska få prova på kultur och hantverk.

vänster: Under höstens kulturhelg fick deltagande barnen och ungdomarna bland annat prova på att komponera egna låtar. Men även göra cirkuskonster och spela teater stod på schemat.

När Håkan Thomsson träffade arbetsmarknadsminister Ylva Johansson i Almedalen påminde han om ett möte Synskadades Riksförbund vi vill ha om arbetsmarknadsläget för synskadade.

På Dagens Samhälles speciallöpsedel i Almedalen puffar Maria Thorstensson för panelsamtalet "Vem klarar sig när krisen kommer?".

Ulrika Norelius Centervik talar under European Blind Unions generalförsamling i Rom. Förutom Ulrika närvarade ombuden Kicki Lundmark, Niklas Mattsson, Johannes Segersten, Håkan Thomsson och Maria Thorstensson.

Den 14 augusti genomförde vi en aktion där vi lappade felparkerade elsparkcyklar på Södermalm i Stockholm.

ovan: Riksspelmannen Ida Meidell Blylod spelar fiol vid invigningen av SRF:s medlemsforum Spräng gränserna på Stockholm Waterfront Congress Centre i Stockholm.

vänster: Pyssel och parcour var några av aktiviteterna för barnen under medlemsforum.

överst till vänster: Komikern Johan Seige fick många att dra på smilbanden.

ovan till vänster: Det var många som ville prova på att bli ledsagade under manifestationen för rätten till ledsagning på Sergels torg under medlemsforum.

vänster: Att få hjälp med ny teknik och sin mobiltelefon var en av aktiviteterna bland många andra under medlemsforum. Seminarier, utställningar och workshops avlöste varandra.

höger: Kongressens luncher och middagar intogs i en stor matsal.

vänster: Manifestationen för rätten till ledsagning på Sergels torg i Stockholm. På en scen talades om ledsagning och där fanns informationsbord och allmänheten kunde prova på att bli ledsagade.

höger: Under kampanjen Skaka tass uppmanades politiker att skaka tass för en oförändrad ledarhundslag och för att ledarhundsverksamheten ska vara kvar hos SRF. Här skakar Alice Bah Kunke tass med SRF:s intressepolitiske handläggare Jimmy Pettersson.

ovan: En helg i september ordnades en träff för synskadade med neuropsykiatriska funktionshinder på Almåsa havshotell. En viktig del av programmet var erfarenhetsutbyte. Man hann också med att göra collage av taktilt material och skulpturer av frigolit och gips.

höger: Dennis Ivarsson, projektledare för Rättighetsprojektet här på juristdagarna – en arbetsmarknadsmässa för juriststudenter. Här visar han nöjt upp alla ansökningar till att bli rättighetsstödjare. Dessa stödjare ska hjälpa medlemmar med underlag till ansökningar med särskild inriktning på ledsagarservice enligt LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade).

bok och policydokument ska följas i tillämpliga delar. De distrikt och föreningar som är anslutna till löneservicen erbjuds också utbildning/fortbildning för arbetsgivare, arbetsledare och personal. Under 2019 har riksförbundet därtill erbjudit distrikt och föreningar med anställd personal att lokalt genomföra arbetsgivarutbildningar för hela styrelserna. Sådana utbildningar har genomförts i 9 distrikt och föreningar under 2019.

Den årliga introduktionskursen för nyanställda i hela SRF-organisationen genomfördes den 21–22 januari. En introduktionsutbildning för nya ombudsmän/verksamhetsutvecklare har genomförts i två steg, den 18–19 juni respektive den 20–21 augusti. Den 23–24 januari ordnades en kassörsutbildning för distrikt och föreningar. Syftet var att informera och diskutera utifrån att nya löneserviceavtal slutits med föreningarna. Nya avtal hade tagits fram på grund av förändringar inom löneområdet i vårt lönesystem och införande av arbetsgivardeklarationer på individnivå. Förutom detta fick deltagarna en rejäl genomgång av lagar och regler inom ekonomin av riksförbundets revisor Johan Andersson samt placeringsråd.

Den 27–28 februari anordnades en kurs för ordinarie arbetsledare. Utbildningen ägnades åt nyheter inom arbetsgivarstödet, erfarenhetsutbyte samt arbetsledarens roll som lagbyggare. Den 27 februari–1 mars hade distriktens ombudsmän/verksamhetsutvecklare sin första fortbildning för året. På kvällen den 27 februari anslöt denna personal till arbetsledarna. Gemensamma pass var personalhandboken, riksförbundets arbetsplan som berör distrikten, hur man kan bli ett bättre team i föreningen samt en diskussion om hur vi på bästa sätt bedriver intressepolitik i kommuner och regioner. För ombudsmän/verksamhetsutvecklare innehöll fortbildningen i övrigt information om den kommande kampanjen Skaka tass, former för samverkan med riksförbundets intressepolitiska handläggare, LSS-utredningen och ledsagningsfrågan, färdtjänst och förslag på ändrad lagstiftning. Andra pass var kollektivavtalad pension, situationen på Arbetsförmedlingen med medverkan av Andreas Westin från AF, och en diskussion om arbetslivsinriktad rehabilitering.

Den 23–25 augusti ordnades årets kompetensutveckling för arbetsgivare. På programmet stod arbetsmiljöarbete, reflektioner över arbetsledarskapet, erfarenhetsutbyte samt styrelsens arbetsgivaransvar. Den 11–12 september arrangerades en central utbildning för kanslister och administratörer i distrikt och föreningar. Tyngdpunkten denna gång låg på arkiveringsrutiner, medlemsregistret, punktskrift, hemsidan, er-

farenhetsutbyte, Facebook, nyheter i personalhandboken, reseräkningar samt aktuella frågor inom SRF.

Den 16–19 september genomfördes ytterligare en utbildning för ombudsmän/verksamhetsutvecklare. På programmet stod en heldagssatsning på upphandling och kvalitetskriterier för färdtjänst och annan upphandling med lektorn i juridik, Andreas Pettersson från Södertörns högskola. Därefter användes fortbildningen till att diskutera hur vi kan använda våra kunskaper i upphandling, redovisning av medlemsundersökningen, skapa loss-projektet, genomgång och diskussion om vår kommunikationsstrategi inom SRF samt ett fördjupande pass om Agenda 2030 med temat ingen ska lämnas utanför. Dessutom förekom en allmän diskussion om kongressmålen och aktuellt inom arbetet i SRF.

Internt ekonomiskt stöd

Riksförbundet bidrar årligen med ekonomiskt stöd för att stärka SRF-organisationen. Syftet är att SRF ska ha effektiva och livskraftiga distrikt, lokalföreningar och branschföreningar. Det finns fem stödformer: grundläggande administrativt stöd, behovsprövat rörligt administrativt stöd, stöd till organisationsutveckling, projektstöd och stöd till närstående föreningar. Dessutom finns vid behov möjlighet att få omställningsbidrag.

Grundläggande administrativt stöd ges för grundläggande behov av styrelsearbete, lokaler, förvaltningskostnader inklusive viss personalkostnad, revisionskostnad, materialproduktion med mera.

Detta bidrag kan endast sökas av distrikt och branschföreningar. Under 2019 beviljades femton distrikt och elva branschföreningar bidrag med totalt 1 700 000 kr från denna stödform.

Utöver det grundläggande administrativa stödet finns ett rörligt behovsprövat administrativt stöd till distrikten för kostnader för en ombudsman/verksamhetsutvecklare. Det rörliga administrativa stödet har under 2019 beviljats fortlöpande. Stödet ges för täckande av lönekostnader, en schablonersättning på 50 000 kr för hyra, resor och andra omkostnader samt möjlighet att söka ett startbidrag för inköp av utrustning. Vid utgången av 2019 har detta stöd gjort det möjligt för 18 distrikt att anställa en ”egen” ombudsman/verksamhetsutvecklare. Detta innebär att vi nu har denna yrkesgrupp på plats i samtliga distrikt.

Stöd till organisationsutveckling kan sökas av distrikt och branschföreningar. Stödet avser insatser för funktionärsutveckling, medlemsaktiviteter i hela verksamhetsområdet, tillgänglighetsåtgärder, köp

av löneservice, stöd till ekonomiskt svaga lokalföreningar samt utveckling av nya organisationsformer. Under 2019 beviljades distrikt och branschföreningar 545 tkr i stöd till organisationsutveckling, varav 5 000 kr utgjordes av bidrag till ekonomiskt svaga lokalföreningar, ett stöd som söks av respektive distrikt. Förbundsstyrelsen beslutade under hösten 2019 att ta bort det särskilda stödet till ekonomiskt svaga lokalföreningar från och med 2020 då detta inte efterfrågats i någon större utsträckning. Det är en viktig del av distriktens verksamhet att på olika sätt stötta de lokalföreningar som finns inom respektive distrikts verksamhetsområde.

Projektstöd kan sökas av regioner (samarbetande distrikt), distrikt, branschföreningar och lokalföreningar, för arbete med de av kongressen prioriterade områdena. Under 2019 söktes medel till 28 projekt, varav samtliga fick bidrag. Totalt beviljades stöd med 800 tkr.

Stöd till närstående föreningar kan sökas av föreningar som inte är branschföreningar i SRF, men som ändå kan betraktas som närstående. 2019 beviljades två närstående föreningar, SRF-seniorerna och Sveriges Ledarhundsförare, bidrag med sammanlagt 90 000 kr.

Omställningsbidrag kan beviljas distrikt och föreningar som behöver göra en större organisationsförändring eller genomlysning av sin ekonomi. Likaså om en förening behöver göra en extra revision. Under 2019 har en omorganisation genomförts i ett av distrikten och en förening har tvingats genomföra en extra utredning i samband med frågetecken i deras redovisning. Dessa har erhållit omställningsbidrag från riksförbundet.

Samhällsnytta

SRF bidrar till samhällsnyttan genom att bevaka och påverka synskadades situation. Metoder vi använder är information, opinionsbildning, skrivelser och remissvar, uppvaktningar och diskussioner med politiker och myndighetspersoner med mera. SRF hävdar, med utgångspunkt från alla människors lika värde, synskadades rätt till delaktighet och jämlikhet på alla områden. Vi är partipolitiskt obundna men agerar i politiska frågor. Detta arbete benämner vi intressepolitik.

Sex debattartiklar med riksförbundet som avsändare publicerades under året med följande rubriker: Ge oss ett EU-val som känns, om vad SRF vill ska ske inför EU-valet, Dagens Samhälle 4 januari; Vifta inte bort våra behov, om att LSS-utredningen nonchalerar att många gravt synskadade och blinda förlorat sin LSS-ledsagning, Altinget 8 februari; Flytta inte ansvaret för ledarhundarna,

SRF och Svenska Djurskyddsföreningen om regeringens förslag att flytta ledarhundsverksamheten till Myndigheten för delaktighet, Metro 10 april; Regering, riksdag och Arbetsförmedlingen måste ge arbete åt alla, SRF Tillsammans med flera förbund i funktionshinderrörelsen om Arbetsförmedlingen och den arbetslivsinriktade rehabiliteringen, Arbetet 15 april; Sluta begränsa synskadades liv, SRF och Unga med Synnedsättning om ledsagning, Aftonbladet 17 juli; Kommunalt ansvar att få ordning på elsparkcyklarna, Dagens Samhälle 19 augusti.

En utmaning är att snabbt få fram debattunderlag som fångar en dagsaktuell fråga. Där fyller sociala medier en stor funktion. Debattartiklarna sprids och delas i sociala medier. De personer och organisationer debattartikeln berör blir tillskrivna. Texterna finns samlade i en länklista på vår hemsida.

Kampanjer

En del av vårt intressepolitiska arbete fokuseras till kampanjer som är avgränsade i tid. Under 2019 har vi genomfört tre sådana kampanjer: Skaka Tass för att värna om ledarhundsverksamheten, Rättvis utmaning om rätten till kommunal ledsagarservice samt en färdtjänstkampanj.

I budgetpropositionen år 2017 aviserade regeringen att de avsåg flytta landets ledarhundsverksamhet från SRF till Myndigheten för delaktighet, MFD. Enligt kongressbeslut 2017 ska SRF arbeta aktivt för att behålla huvudmannaskapet för ledarhundsverksamheten. SRF anser att denna verksamhet inte lämpar sig att bedrivas av en myndighet, och vi hoppas få regeringen att ändra inställning så att verksamheten blir kvar i SRF:s regi.

Vi har skrivit rapporten Vem ska ansvara för ledarhundsverksamheten samt tagit fram foldern Livet med ledarhund som båda skickats till samtliga riksdagsledamöter. Vi har också uppvaktat presidiet för riksdagens socialutskott i mars för att göra dem uppmärksamma på frågan.

På internationella ledarhundsdagen i april startade SRF upp kampanjen Skaka Tass, där vi uppmanade politiker att ”skaka tass” för en oförändrad ledarhundslag och för att ledarhundsverksamheten ska vara kvar hos SRF. Varje torsdag fram till riksdagens sommaruppehåll stod vi utanför Riksdagshuset och försökte synliggöra vårt budskap. En kortfilm, som primärt hade riksdagsledamöterna som målgrupp spelades också in och spreds på sociala medier. 19 riksdagsledamöter har skakat tass på att arbeta för att verksamheten inte flyttas från SRF och

flera av oppositionspartierna har visat intresse för att stödja SRF i denna fråga.

Regeringen har trots skrivelser och uppvaktningar inte hittills ändrat sin avsikt att flytta huvudmannaskapet för verksamheten till MFD. Detta kräver dock ändring av ledarhundslagen, och kan därför knappast genomföras förrän tidigast 1 januari 2022. Effekten av vårt agerande är att vi börjat sätta våra farhågor med en eventuell verksamhetsflytt på den politiska dagordningen.

Under året har vi fortsatt arbetet för rätten till en kostnadsfri kommunal ledsagning av god kvalitet. Målen här är bland annat att blinda, gravt synskadade och dövblinda ska ha rätt till ledsagarservice enligt LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade), men också att ledsagning enligt SoL (socialtjänstlagen) ska vara flexibel och kostnadsfri.

I januari presenterade den senaste LSS-utredningen sitt slutbetänkande som fick skarp kritik av funktionshinderrörelsen. Utredningen föreslog exempelvis inga förändringar när det gäller definitionerna av vilka som tillhör lagens personkrets. Dessutom föreslogs att insatsen ledsagarservice skulle tas bort och istället ingå i en bredare insats som skulle kallas personlig service och boendestöd, vilket sannolikt skulle leda till att ännu fler kommuner än idag skulle kunna säga nej till synskadade som söker ledsagning enligt LSS. Med anledning av detta gick SRF ut med ett pressmeddelande med rubriken Ledsagarservice måste värnas – inte osynliggöras.

LSS-utredningen har ännu inte gått ut på remiss – kanske på grund av den starka kritiken från funktionshinderrörelsen. Under året har dock SRF deltagit i två rundabordssamtal på temat LSS och assistans som Bengt Eliasson och Liberalerna bjudit in till. Dessa möten har dock endast fungerat som informationsutbyte.

Under våren genomfördes också två mindre undersökningar om kommunal ledsagarservice på uppdrag av SRF. Den ena var en enkät till landets kommuner om deras tillämpning av ledsagning enligt SoL. Denna visar att insatsen i stor utsträckning är förknippad med betydande kostnader för individen och flera olika begränsningar för hur, var och när den kan användas. Den andra var en intervjustudie där nio medlemmar i olika delar av landet deltog. I denna bekräftas hur viktig en väl fungerande kommunal ledsagning är. Flera av deltagarna har fått antalet beviljade timmar neddragna eller avslag på ansökan om ledsagning enligt LSS, vilket innebär försämrade möjligheter till en fungerande vardag. De båda undersökningarna mynnade ut i en gemensam

sammanfattande rapport som publicerades under våren. Ledsagning var tema för det torgmöte som inledde SRF:s medlemsforum i maj, och här framfördes den av vår intressepolitiska handläggare Lennart Karlsson specialskrivna sången ”Från A till B utan att se”.

I juni genomförde vi en mindre kampanj om rätten till en flexibel kommunal ledsagning utan avgifter. Kampanjen fick namnet Rättvis utmaning och en stor del av kampanjen genomfördes i sociala medier och via kampanjsajten #rättvisutmaning. Förutom ett flertal inlägg spreds också två korta filmer. Den längre av dessa sågs i sin helhet av 78 212 personer under kampanjperioden. Dessutom togs ett kampanjkitt fram för påverkan på lokal nivå. Detta innehöll till exempel ett underlag för insändare som publicerades på flera håll i landet. Som en kickoff för kampanjen deltog SRF också i Blodomloppet i Stockholm den 11 juni. I juli publicerades vidare en debattartikel på Aftonbladet debatt, som undertecknades av Synskadades Riksförbunds och Unga med Synnedsättnings respektive ordförande. I artikeln argumenterades för att landets kommuner måste vända den negativa utvecklingen och säga ja till ledsagning. Utöver stor synlighet i digitala medier är det svårt att säga vilken effekt kampanjen har haft. I september skickades skrivelser, till både Socialdepartementet och den statliga utredningen om framtidens socialtjänst, i vilka bland annat frågor kring ledsagning lyftes.

Vi har alltmer förstått betydelsen av hur offentliga upphandlingar styr hur verksamheter fungerar, och fördjupat oss i vilka kvalitetskriterier som är möjliga att sätta upp när färdtjänst upphandlas. På eftermiddagen den 15 januari genomfördes ett seminarium där vi gästades av Andreas Pettersson som är lektor i juridik med inriktning mot offentlig rätt vid Södertörns högskola. Han gick igenom hur offentlig upphandling fungerar och hur upphandlingen styr hur färdtjänsten utförs. Han höll även en utbildningsdag vid distriktsombudsmännens fortbildning i september. Andreas Pettersson har även författat en rapport, som under 2020 ska mynna ut i en checklista kring upphandling av färdtjänst som ska kunna användas lokalt.

I november startade SRF en kampanj för att uppmärksamma färdtjänstens brister, och syftet var att påverka den allmänna opinionen och politikernas inställning till färdtjänst. SRF gjorde en kartläggning av hur reglerna för färdtjänst ser ut i Sverige, som omfattade samtliga regioner och kommuner. Vi tittade på fem aspekter, som vi bedömde som särskilt viktiga för att uppnå vad SRF anser vara syftet med färdtjänst – att kunna arbeta, studera, vara förälder, ha fritidsintressen. Kort sagt leva aktiva liv.

Resultatet av kartläggningen presenterades på en kampanjsajt, där färdtjänsten framställdes som ett spel, som synskadade spelar varje dag för att få vardagen att gå ihop. Situationerna som illustreras är i högsta grad verkliga för alla som är beroende av färdtjänst. Resultatet av kartläggningen sammanfattades också i textform och skickades ut till distrikten tillsammans med argument för en mer flexibel färdtjänst. Spelet Färdtjänstresan hoppades vi skulle få en god spridning med tanke på vår unika statistik. Spelet genererade spridda inslag och artiklar i massmedia.

Barn- och utbildningsfrågor

Vi har deltagit i arbetet med att ta fram en frågelista till FN:s Barnrättskommitté inför Sveriges nästa granskning av hur Barnkonventionen efterlevs. Arbetet samordnas av Unicef. Den arbetsgrupp SRF har ansvarat för har bidragit med frågor om barn med funktionsnedsättning till den gemensamma listan. Det är frågor om likvärdig utbildning, att få sin röst hörd, försämringar inom LSS och tillgång till aktiv fritid. Vi har även lämnat bidrag till frågor som rör våld och sexuella övergrepp. I vår arbetsgrupp har Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar, Unga hörselskadade, Unga med rörelsehinder och Autism- och Aspergerförbundet ingått. Positiva effekter av vårt arbete med listan är att frågor om barn med funktionsnedsättning kommer att få utrymme samt att övriga barnrättsorganisationer blir mer medvetna om situationen för barn med funktionsnedsättning.

SRF har tillsammans med Unga med Synnedsättning, US, träffat viktiga aktörer inom området eftergymnasiala studier. Vi har träffat Universitets- och högskolerådet, UHR, utifrån deras uppdrag kring breddad rekrytering och stöd till lärosätena. UHR som ansvarar för www.studera.nu är positiva till att utveckla den information som finns där. Vid möte med Universitetskanslersämbetet, UKÄ, samtalade vi om deras tillsynsansvar och hur de kan bidra till att undanröja hinder i studierna. UKÄ publicerar vägledande material på sin webb. Funktionshindersamordnarna sprider UKÄ:s information till lärosätena. Det handlar bland annat om att en examinator bör ha möjlighet att besluta om anpassad eller alternativ examination för studenter med funktionsnedsättning. SRF och US sprider denna information i våra kanaler. Vi har även träffat ordföranden för Sveriges förenade studentkårer, SFS, för att samtala kring deras möjlighet att undanröja hinder vid högre utbildning.

Vi har också träffat tjänstemän på utbildningsdepartementet, vilket

ledde till att UKÄ i slutet av året fick ett regeringsuppdrag som går ut på att utvärdera universitetens och högskolornas arbete med breddad rekrytering. Detta är en positiv effekt av vårt arbete.

Efter sommaren nåddes vi av signaler om att Resurscenter syn vid Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, planerade att göra förändringar eller avveckla elevkurser och kurser för vårdnadshavare till punktskriftsläsande barn och elever. Kurserna pausades under hösten i väntan på beslut.

Dessa kurser fyller en mycket viktig funktion för att integreringen av synskadade elever i vanlig skola ska fungera. Kurserna har både en pedagogisk och social funktion, eftersom det är viktigt för synskadade elever och deras föräldrar att träffa andra i samma situation.

Vi stöttade två föräldragrupper i att skriva brev till SPSM:s generaldirektör och resurscenterchefen kring vikten av att dessa insatser fick vara kvar. Vi hade tillsammans med US möte med generaldirektören samt två chefer där vi argumenterade för vikten av insatserna. SRF träffade den 11 november utbildningsministerns statssekreterare Erik Nilsson tillsammans med myndighetsansvarig tjänsteman Anna Dammert, för att undersöka möjligheten att departementet skulle kunna uppmärksamma dessa insatser i SPSM:s kommande regleringsbrev för att undvika förändringarna. Vi träffade enhetschef och avdelningschef för Resurscenter syn tillsammans med en förälder och US. Beskedet var då tydligt. Eftersom elevkurser inte är omnämnda i SPSM:s instruktion skulle dessa upphöra. Kurser för vårdnadshavare skulle också förändras så att föräldrar själva fick betala för resor och hotell, och inte heller längre få ta med sig sina småbarn. Dessa förändringar skulle få mycket negativa konsekvenser, framförallt för föräldrar utanför Stockholmsområdet. Det har varit en fördel med att de små barnen har varit med eftersom de tidigt har kunnat bekanta sig med punktskrift och taktilt material tillsammans med kunniga pedagoger.

I december skickade SRF och US ett skarpt formulerat uttalande till SPSM:s generaldirektör och utbildningsdepartementet där det klart framgick att SPSM:s förändrade kursutbud skulle få starkt negativa konsekvenser för punktskriftsläsande barn och deras föräldrar. Vi planerade för ett utspel i media och samlade in röster från barn och unga kring betydelsen av elevkurserna. Vi planerade även för att uppvakta ledamöter i riksdagens utbildningsutskott. Positiva effekter av vårt påverkansarbete nådde oss dock i mitten av januari då SPSM skickade ut ett pressmeddelande med information om att kurser för punktskriftsläsande barn, elever och för deras vårdnadshavare ska genomföras som

tidigare under 2020. Dock hotar förändringar att genomföras senare, men vi har därmed året på oss att fortsätta vårt påverkansarbete.

Arbetsmarknad

Tidigt under året fick vi alltmer oroande signaler om konsekvenserna av nedskärningar och omorganisation på Arbetsförmedlingen, AF. Dessa nedskärningar förorsakades delvis av den budget som riksdagen antog i slutet av 2018, men också av den så kallade januariöverenskommelsen mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna. Myndighetens egen inriktning på en snabb och genomgripande digitalisering av sin verksamhet bidrog också till nedskärningar och omvälvande förändringsplaner.

Avdelningen för rehabilitering till arbete riskerade att halveras, och de så viktiga synspecialisterna var hotade. Dessutom skulle hälften av alla lokalkontor läggas ned. Vi hade tidigt samtal med fackliga representanter, som var oroliga för hur verksamheten framöver skulle kunna bedrivas på ett meningsfullt sätt. Vår analys var att situationen för synskadade riskerade att bli mycket besvärlig.

I ett antal debattartiklar i lokala och regionala tidningar runt om i landet har SRF varnat för de allvarliga konsekvenserna av nedskärningarna på AF och krävt att synspecialisterna värnas. Under senvåren och början av sommaren fick vi till stånd en rad träffar med arbetsmarknadspolitiker från samtliga riksdagspartier med undantag för miljöpartiet och i samband med Almedalsveckan hade vi ett längre möte med ordföranden i riksdagens arbetsmarknadsutskott. Vid mötena uppmanade vi politikerna att ta ansvar för de som har svårast att få arbete. Vi lämnade våra förslag på vad som skulle förbättra situationen för synskadade.

Under året har vi också vid flera tillfällen deltagit i samrådsmöten med Arbetsförmedlingen och krävt att reformerna inte får gå ut över resurserna till personer med funktionsnedsättning. Vi har också krävt att det ska finnas alternativ till digitala självbetjäningstjänster för de synskadade som inte behärskar tekniken.

Nedskärningarna har varit så kraftiga att det har slagit mot alla verksamheter, även insatserna för synskadade. Men Arbetsförmedlingens syn- döv- hörselenheter har klarat sig relativt bra och glädjande nog har bara någon enstaka synspecialist slutat.

I oktober följde SRF upp de politiska kontakterna genom att göra en uppvaktning på arbetsmarknadsdepartementet där vi träffade statsse-

kreteraren och en sakkunnig i funktionshinderfrågor. Här tog vi upp problemen med AF:s reformering och digitalisering, långa handläggningstider för lönebidrag, hjälpmedel och personligt biträde, betydelsen för synskadade med ett personligt biträde samt behovet av en förbättrad och fördjupad arbetslivsinriktad rehabilitering.

I december deltog vi sedan vid ett rundabordssamtal med arbetsmarknadsministern. Vi har också under senhösten träffat ledande företrädare för Centerpartiet, som drivit frågan om att reformera arbetsförmedlingen. Vi tror att vi, tillsammans med andra funktionshinderorganisationer, har ökat politikernas medvetenhet om hur våra grupper påverkas. Mot slutet av året meddelade regeringen att det fått konsekvenser i Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2020. Där får Arbetsförmedlingen i uppdrag att redovisa hur myndigheten säkerställer kompetens för fungerande stöd för personer med funktionsnedsättning. Kritik från olika håll har också lett till att reformeringen av Arbetsförmedlingen bromsas och skjuts framåt i ett år. Centerpartiet har i denna process sökt en dialog om reformeringen med SRF och andra funktionshinderförbund.

En fråga om hur arbetsmarknadsstödet personligt biträde får användas har aktualiserats. Detta gäller särskilt för synskadade egenföretagare. SRF kräver att AF:s beslutsstöd skrivs om så att det klart framgår att personligt biträde ska kunna användas till sådant som individen har svårt att utföra på grund av sin synskada.

SRF på plats under Almedalsveckan

Första veckan i juli var tre delegationer från SRF, vilka bytte av varandra och på så sätt täckte in hela veckan, på plats i Visby under politikerveckan i Almedalen. Delegaterna nätverkade och deltog i flera seminarier. Bland annat om arbetsmarknaden och situationen för synskadade, hur digitaliseringen påverkar oss som patienter och förslaget till ny biblioteksstrategi. Delegaterna hade också kortare och längre träffar med enskilda beslutsfattare, däribland åtta ministrar, fyra partiledare, två partisekreterare och ett drygt dussin riksdagsledamöter, bland annat från arbetsmarknadsutskottet och socialutskottet. Vi träffade också flera generaldirektörer och myndighetspersoner samt företrädare för företag och civilsamhället.

Två foldrar hade tagits fram: Fem förslag för fler i arbete med fokus på att förbättra situationen för synskadade på arbetsmarknaden, och Flexibel och kostnadsfri ledsagning med våra krav på förbättringar genom bland annat ett förtydligande av LSS. Vi gjorde denna gång en

extra satsning på sociala medier. En kommunikatör var i Visby under tre dagar för att tydligare lyfta fram delegationens arbete via Facebook, Twitter och Instagram i kombination med publicering på SRF:s hemsida.

SRF ordnade också ett eget seminarium på temat Vem klarar sig när krisen kommer. Där lyfte vi fram behovet av en krisberedskap som inkluderar äldre och personer med funktionsnedsättningar. Medverkande politiker från försvarsutskottet höll med om att det idag finns stora brister och ville att SRF ska driva på för förbättringar. Seminariet ledde också till kontakt med en forskare som är intresserad av att studera hur krisberedskapen kan bli mer inkluderande. Den 26 november har vi följt upp med att träffa tjänstemän vid MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, och vi har därefter haft en telefonöverläggning med generaldirektören Dan Eliasson. Han har som en följd av det samtalet utsett en ansvarig för att arbeta vidare med frågan.

Övrig intressepolitik

Inför EU-valet den 23 maj samarbetade SRF med Unga med Synnedsättning för att lyfta fram några viktiga synskadefrågor:
1) Öka rörelsefriheten genom universellt utformad kollektivtrafik i Europa.
2) Inför krav på universell utformning av hushållsapparater i EU.
3) Avvärj den livsfara tysta elfordon utgör.

I maj träffade vi moderaternas andranamn, Jessica Polfjärd, och SRF Göteborg hade kontakt med David Lega, andranamn på KD:s lista. US använde sig mer av sociala medier och träffade kandidater från flera partier. Parallellt hade SRF möten med kampanj- och informationsansvariga för partierna: Centerpartiet, Kristdemokraterna, Moderaterna, Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vi tog upp vilka medier som fungerar bäst för synskadade och vad partierna kan göra för att bättre nå ut till väljare med synnedsättning. Tråkigt nog gjorde inget av partierna några särskilda insatser för att nå synskadade inför detta EU-val. Våra kontakter får ses som del i ett långsiktigt arbete inför kommande val.

I syfte att utveckla syntolkning av film deltar SRF i samverkansprojektet Syntolkning för tillgänglig kommunikation som Lunds universitet driver. Det inleddes under året. Bland annat ska forskning göras kring hur användare av syntolkning upplever miljöbyten och tidsmässiga växlingar i syntolkade filmer. SRF:s roll är bland annat att rekrytera

informanter till projektet. Utifrån resultatet ska nya riktlinjer tas fram. Därefter ska ytterligare forskning genomföras. Forskningen ska visa om de nya riktlinjerna leder till att den som tar del av en syntolkning uppfattar filmer bättre. Förhoppningsvis kommer det att bidra till en bättre filmupplevelse för personer med synnedsättning.

SRF har också agerat för att få till stånd enklare lösningar för att kunna ta del av uppläst tv-text och syntolkning av tv-program, men tyvärr utan framgång. I november uppvaktades tjänstemän på kulturdepartementet, bland annat om detta.

SRF har sedan länge haft kontakt med tillverkare av betalkortsterminaler för att beskriva hur dessa kan göras fullt användbara för synskadade. Viktigt är att veta vilket belopp man godkänner samt att utan hjälp kunna mata in sin personliga kod. Hittills har så gott som alla kortterminaler haft kännbara knappar. Frågan om att kunna avläsa beloppet har dock inte varit löst. Nu har vi därtill fått signaler om att pekskärmsterminaler börjat användas, och då blir även kodinmatningen ett stort problem. För att få en bred dialog kring betalkortsterminalerna bjöd SRF in till ett seminarium som genomfördes på förmiddagen den 21 februari i Gotlandssalen i Stockholm. Vid seminariet deltog, förutom några personer från SRF och Unga med Synnedsättning, även representanter för betalkortstillverkare, banker, Svensk Handel och Visita. I dialogform beskrev vi och diskuterade synskadades behov av att kunna använda kort, och hur det skulle kunna ske med full integritet. Kortterminaltillverkarna har naturligtvis ett moraliskt ansvar att göra produkter som även är tillgängliga och användbara för synskadade. Men även tillverkarnas kunder, det vill säga banker, handeln, hotell och restauranger, reseföretag med flera, har ett ansvar att inte efterfråga otillgängliga kortterminaler. Genom vår dialog tror vi att dessa olika intressenter fått upp ögonen för synskadades situation. SRF ser detta seminarium som ett första steg i en fortsatt bred dialog kring dessa frågor. Från 2025 ställer EU krav på att betalkortsterminaler ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning.

Under året har flera möten hållits med Hörselskadades Riksförbund, HRF och Syn- och Hörselinstruktörernas Förening i Sverige, SHIF-S med syfte att återigen få igång ett mer fokuserat arbete med att få kommunerna att satsa på syn- och hörselinstruktörer. Under hösten har vi genomfört en inventering av vilka kommuner som har syn- och hörselinstruktörer. Denna inventering visade att andelen kommuner som har minst en syn- och hörselinstruktör har minskat ordentligt. År 2005 hade drygt hälften av kommunerna minst en instruktör medan tjäns-

ten år 2019 bara fanns i omkring 90 av landets 290 kommuner. Läget har komplicerats ytterligare då Hagabergs folkhögskola lagt ner sin syn- och hörselinstruktörsutbildning. Under hösten påbörjades också förberedelserna inför en kampanj för att sätta fokus på behovet av syn och hörselinstruktörer eller motsvarande kommunalt stöd för personer med synnedsättning. Denna kampanj ska genomföras under 2020.

Från och med den 1 januari övergick den gamla handikappersättningen till en ny förmån som kallas merkostnadsersättning. Under en övergångsperiod tillämpas därför två regelsystem, ett för dem som behåller den gamla ersättningen och ett för dem som söker den nya. Med anledning av detta har vi tagit fram ett informationsmaterial som dels beskriver hur den nya förmånen fungerar och de viktigaste skillnaderna jämfört med den gamla, och dels innehåller argument och tips om hur den kan sökas. Materialet finns publicerat på SRF:s hemsida. Tillsammans med Sveriges Dövas Riksförbund, SDR och Förbundet Sveriges Dövblinda, FSDB har vi också haft två dialogmöten med Försäkringskassan för att diskutera tillämpningen av den nya merkostnadsersättningen. Bland annat tog vi upp att den inte ger rätt till ett så kallat förmånsintyg, vilket den gamla ersättningen gjorde. Detta beror på ett internt beslut på Försäkringskassan, som inte har grund i den nya lagstiftningen eller förarbetena till denna. Mötena med Försäkringskassan har ännu inte lett till förändringar i hur den nya lagstiftningen tillämpas.

Under hösten skrev vi ett remissvar på betänkandet från utredningen styrkraft i funktionshinderpolitiken. I detta pekade vi på att det behövs flera betydande förändringar för att Sverige på ett bättre sätt ska leva upp till FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och de globala målen i Agenda 2030. Vi lyfte till exempel att såväl regionernas habiliterings- och rehabiliteringsverksamheter som den arbetslivsinriktade rehabiliteringen behöver effektiviseras och att det behövs förtydliganden när det gäller kommunernas ansvar för stöd och service till synskadade. Försämringar vad gäller både ledsagarservice och syn- och hörselinstruktörer togs upp.

Infrastrukturminister Tomas Eneroth uppvaktades den 16 december. Vid uppvaktningen lyfte vi behovet av en trygg trafikmiljö med ökad status för den vita käppen, fortsatta högtalarutrop på landets järnvägsstationer, önskemål om ett obligatoriskt nationellt ledsagarsystem inom kollektivtrafiken och en bättre färdtjänst. Under året har ingen proposition kopplad till utredningen om samordning av särskilda persontransporter lagts fram. Reglerna kring varningsljud på tysta fordon

och farorna med tysta fordon i trafikmiljön togs också upp.

SRF har medverkat i riksmedia med anledning av reglerna för varningsljud på tysta fordon vid fyra tillfällen under året. Vi har uppmärksammat de framkomlighets- och trafiksäkerhetsproblem som bristen på regler gällande elsparkcyklar förorsakar. Vi har träffat två uthyrningsföretag, Voi och Tier. Det sistnämnda företaget träffade vi tillsammans med SRF Stockholms stad. Den 14 augusti genomförde vi en utåtriktad aktion, där vi lappade felparkerade elsparkcyklar på Södermalm i Stockholm. Detta fick genomslag i massmedia, och vi skrev en debattartikel om elsparkcyklar i Dagens Samhälle i augusti.

Den 15 oktober varje år uppmärksammas den vita käppen såväl i Sverige som världen över. I år fick SRF stort genomslag såväl i traditionella som sociala medier. Ett betydande antal tidningsartiklar, lokalradioinslag och även tv-inslag förekom. Inför Vita käppens dag hade riksförbundet gått ut mejlledes till distrikt och lokalföreningar med tips på aktiviteter och aktuella material som gick att beställa. Intresset för att lappa hinder i gatumiljön med Synskadades Riksförbunds gula parkeringspåminnelse visade sig vara stort. Många lokalföreningar och distrikt beställde både den gula ”boten” och ett gult flygblad i samma anda. Ett pressmeddelande sändes också ut. På SRF:s Facebooksida postade vi inlägget Vit käpp= visa hänsyn. Det är en punktlista med råd om hur allmänheten på ett bra sätt kan visa hänsyn. Facebookinlägget har spridits till över 51 000 användare! En animerad informationsfilm spreds dessutom strax före vita käppens dag på både Facebook och Instagram. Under hösten inledde vi en dialog med Trafikskola Online kring hur informationen om den vita käppen och hur den använts utformas i den körskolelitteratur som de producerar.

Ögonvårdsfrågor bevakas framförallt av de av våra branschföreningar som grundar sig på speciella ögondiagnoser. SRF stödjer ögonforskningen genom vårt medlemskap i Synfrämjandet och ger ett årligt bidrag till Ögonfonden.

Internationellt arbete

SRF har ett betydelsefullt internationellt engagemang. Det övergripande målet är ett utvecklat samarbete och påverkansarbete med synskadeorganisationer på nordisk, europeisk och global nivå.

Nordiskt samarbete

Vi har deltagit i två möten med den Nordiska samarbetskommittén, NSK, och Nordiska kvinnokommittén, NKK. Dessa kommittéer har hållit parallella möten med delvis gemensamma pass. Här lämnas lägesrapporter från de nordiska länderna, och gemensamma frågor diskuteras. Vidare tas också frågor upp som rör EBU och WBU. SRF representeras i NSK av Håkan Thomsson med Maria Thorstensson som ersättare, och i NKK av Annika Östling med Maria Sjötång som ersättare. Både ordinarie representanter och ersättare kan delta på mötena, liksom vissa tjänstemän.

Årets första möte ägde rum i Oslo i mars. Här diskuterades bland annat elsparkcyklar, som raskt blivit ett stort framkomlighets- och trafiksäkerhetsproblem i många nordiska städer. Planeringen av den utvidgade nordiska konferensen 2019 gicks också igenom.

Det andra mötet ägde rum på Almåsa Havshotell i augusti direkt efter den utvidgade nordiska konferensen. Här medverkade bland annat Maria Montefusco från Nordens välfärdscenter, NVC. Hon berättade om NVC och arbetet i nordiska ministerrådets funktionshinderråd samt gav information om möjligheter att söka bidrag till nordiskt samarbete. Det finns också ekonomiska medel för samverkan med Baltikum och Ryssland. Vidare deltog Diana Stentoft, Danmark, som kandiderar till WBU:s styrelse. Hon presenterade sig och NSK ställde sig bakom hennes kandidatur. NKK diskuterade inriktning för den kommande kvinnokonferensen på Island hösten 2020.

Nordiska biståndskommittén, NBK, hade ett möte i Sverige i slutet av november. I NBK ingår Danmark, Finland, Norge och Sverige. På mötet gjordes avstämning av pågående projekt, och samarbete med Sightsavers diskuterades. SRF representeras i NBK av Niklas Mattsson.

SRF var värd för den utvidgade nordiska konferensen, UNK, som genomfördes på Almåsa Havshotell den 26–30 augusti med ankomst måndag kväll och avresa fredag morgon. Temat var Utmaningar och möjligheter med den snabba digitaliseringen. Samtliga nordiska länder höll pass inom olika teman: Hälsa, habilitering, utbildning och arbetsmarknad, transport och orientering samt ”smarta hem”. Ett 50-tal deltagare närvarade. Ett resultat var att konferensen ställde sig bakom

ett antal punkter att arbeta vidare med på nationell och nordisk nivå, och som också skickades till Nordens välfärdscenter. Genom erfarenhetsutbytet under konferensen hoppas vi kunna stärka arbetet med att påverka för ett mer inkluderande, digitalt samhälle.

Under våren tog nordiska ministerrådet och nordiska kommittén för barn och unga initiativ till ett projekt med syfte att belysa delaktighet för barn och unga med funktionsnedsättning i Norden. SRF har genom Cecilia Ekstrand en plats i den nordiska expertgruppen inom Nordens välfärdscenter. Projektet ska ta fram ett material, som ska innehålla en problembeskrivning och goda exempel på delaktighet i förskola och skola. Ett första möte med expertgruppen ägde rum i Köpenhamn i augusti. Genom vårt deltagande får vi möjlighet att lämna underlag om barn med synnedsättning till rapporten.

Europeiskt samarbete

SRF:s europeiska samarbete sker huvudsakligen inom European Blind Union, EBU. Fram till EBU:s generalförsamling i oktober var SRF representerat i EBU-styrelsen genom Ann Jönsson.

EBU commission for Liaising with EU (LC) hade ett möte i september i Italien där Maria Thorstensson representerade SRF. Frågor som behandlades vid mötet var EBU:s prioriterade kampanjfrågor under de fem kommande åren: Implementering av Marrakeshavtalet, att medel till filmindustrin ska villkoras för att lyfta syntolkning och att punktskrift ska betraktas som officiellt EU-språk. Vidare diskuterades förslaget till den nya europeiska funktionshinderstrategin 2020–2030, slutlig utvärdering och implementeringsprocess av European Accessibility Act, implementeringen av EU-direktivet för webbtillgänglighet och mobilapplikationer av Marrakeshavtalet.

SRF har genom EBU beviljats EU-medel för att driva projektet GEAR, Gender Equality Awareness Raising. I projektet samarbetar SRF med den österrikiska synskadeorganisationen Blinden- und Sehbehindertenverband Österrich, BSVÖ. Syftet med projektet är att lyfta jämställdhetsfrågorna inom EBU:s arbete och att poängtera nödvändigheten av att fler kvinnor tar plats i EBU:s styrande organ.

Kvinnors ställning behöver stärkas inom synskadeorganisationerna i Europa, men för att uppnå jämställdhet behöver också männen involveras. Det var en av de slutsatser som kan dras efter den europeiska jämställdhetskonferens som SRF arrangerade den 14–16 juni på Quality Hotel View i Hyllie, Malmö. På konferensen gjordes historiska tillbakablickar, bland annat av Kicki Nordström som på 1990-talet ge-

nomförde en rad ledarskapsutbildningar för kvinnor världen över. Hon var president i World Blind Union 2000–2004. Den norska delegationen presenterade forskning kring synskadade kvinnor och män i jämförelse med befolkningen i övrigt. De tog också upp Me Too-kampanjen och berättade hur de hanterat dessa frågor inom Norges Blindeforbund. Tiina Nummi Södergren gick igenom hur man kan koppla FN:s hållbarhetsmål, Agenda 2030, till konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, men också till barnkonventionen och kvinnokonventionen. En deklaration antogs med uppmaning att verka för att stärka kvinnornas ställning inom de nationella synskadeorganisationerna och i EBU. I deklarationen pekades också på synskadade kvinnors utsatta situation med utgångspunkt från den norska forskningen. Konferensen uttalade också att begränsning av antalet mandatperioder i EBU:s styrelse kan vara ett sätt att öka jämställdheten.

EBU:s generalförsamling genomfördes den 28–30 oktober 2019 i Rom. SRF hade sex ombud: Kicki Lundmark, Niklas Mattsson, Ulrika Norelius Centervik, Johannes Segersten, Håkan Thomsson och Maria Thorstensson. Ytterligare några SRF:are deltog eftersom generalförsamlingen, förutom traditionella mötesförhandlingar, innehöll många högintressanta seminarier. Bland annat höll SRF ett seminarium om jämställdhetsfrågor. Vid generalförsamlingen invaldes Maria Thorstensson i EBU-styrelsen.

Globalt samarbete

Genom SRF:s medlemskap i World Blind Union, WBU, bevakar vi och påverkar för oss relevanta beslut och processer på global nivå. SRF är också medlem i Africa Forum Council där vi bidrar till genomförandet av Africa Forum ungefär vart fjärde år och stödjer våra partnerorganisationer i Afrika att kunna delta där.

Africa Forum 2019 ägde rum i Addis Abeba i Etiopien i oktober. 450 personer från 46 länder deltog, däribland en delegation från SRF. Under forumet bjöds det på en rad seminarier av stort intresse. Ett av dessa arrangerades av African Union of the Blind, AFUB och SRF. Seminariet handlade om påverkansarbetet för mänskliga rättigheter i Afrika. Africa Forum är också ett värdefullt tillfälle att knyta nya internationella kontakter. Under Africa Forum hölls AFUB:s generalförsamling.

Internationellt utvecklingssamarbete

SRF har partnerskapsprojekt inom MyRight som delfinansieras av Sida genom ramorganisationen Forum Syd. Det är ett Afrika-regionalt

projekt med African Union of the Blind, AFUB samt samarbeten med synskadeorganisationerna i Sarajevodistriktet i Bosnien-Hercegovina, Nicaragua, Rwanda och Tanzania.

Målet med det Afrika-regionala projektet är stärkt kapacitet hos AFUB, Ghana Blind Union, GBU och Namiban Federation of the Visually Impaired, NFVI att förbättra mänskliga rättigheter för personer med synnedsättning i Afrika, genom att använda CRPD (FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning) som påverkansverktyg. AFUB har arbetat för ratificeringen av protokollet om rättigheter för personer med funktionshinder i Afrika och protokollet om äldre människors rättigheter i Afrika under den 64:e ordinarie sessionen av Afrikanska kommissionen för mänskliga och folks rättigheter (ACHPR) som hölls i april 2019. AFUB har också fungerat som resurs-organisation i en panel för organisationer från det civila samhället. Vidare har AFUB deltagit i NGO Forum om Situationen för Mänskliga rättigheter och Demokrati i Afrika. AFUB har arrangerat ett ungdomsforum där två deltagare från Unga med synnedsättning (US) deltog på uppdrag av SRF. AFUB har också deltagit i och anordnat seminarier för att uppnå ökad jämställdhet inom AFUB, GBU och NFVI. SRF observerade en rad problem vid de olika val som förekom vid AFUB:s generalförsamling. Dessa observationer har lett till att SRF initierade ett arbete inom AFUB med att ta fram en manual för valprocedurer.

I samarbetet med Rwanda Union of the Blind (RUB) är det övergripande målet stärkt organisationskapacitet i RBU på alla nivåer i organisationen, och ökat medlemsdeltagande i ekonomiska och sociala aktiviteter.

Under året har sex nya lokalföreningar bildats. Funktionärerna, i dessa föreningar har genomgått en funktionärsutbildning i två steg. Förutom föreningsteknik och frågor om hur man arbetar i en ideell förening, har man fått utbildning i hur man bedriver påverkansarbete mot beslutsfattare i sin närmiljö. RUB har också genomfört en särskild kurs om hur CRPD kan användas i påverkansarbetet. I de nybildade lokalföreningarna har det hållits kurser för enskilda synskadade och deras anhöriga i enklare rehabilitering och om hur familjerna kan underlätta för sina synskadade familjemedlemmar. Det har också arrangerats kurser om entreprenörskap och hur man driver mindre företag. Det är viktigt för medlemmarna att föreningarna kan underlätta för dem att hitta inkomstmöjligheter. Ett 20-tal medlemmar, från distrikten, har genomgått basrehabiliteringskurser på det center som RUB driver. Förut-

om ADL och förflyttningsteknik, läsa och skriva, ingår jordbruksarbete och trädgårdsskötsel. För den nationella styrelsen och utskotten har utbildningar hållits om hur påverkansarbete kan planeras och bedrivas och om hur man skaffar pengar till organisationen.

Den Rwandiska riksdagen har ännu inte ratificerat Marakeshfördraget. Att de gör det är en mycket viktig fråga för bland andra RUB som försöker påverka beslutsfattarna att anta fördraget. RUB har även ansökt om de särskilda pengar som VIPO har avsatt för utvecklingsländers arbete med Marakeshfördraget. Ett tiotal barn, som inte går i någon skola alls, har sökts upp av RUB och har sedan fångats upp av skolmyndigheterna och fått plats i en skola på hemorten.

Ett stort problem är att den rwandiska staten inte tar något ansvar för synskadades rehabilitering och yrkesutbildning. SRF har stött RUB-s rehabiliteringscenter sedan 1999. Centrets verksamhet har brutit mångas isolering och har bidragit till att ge synskadade försörjningsmöjligheter. Under årens lopp har staten, vid något enstaka tillfälle tillskjutit medel till centret. Vad som skulle behövas, för att säkra rehabiliterings- och yrkesutbildning, är ett årligt bidrag eller ett statligt övertagande.

I Tanzania sker samarbetet mellan SRF och organisationerna Tanzania League of the Blind, TLB, Zanzibar National Association of the Blind, ZANAB, och Tanzania Albino Society, TAS.

De övergripande målen är förbättrad tillgång till inkluderande skolgång för barn och unga med synskador och bättre hälsovård för personer med albinism. Projektet drivs i 6 distrikt på det tanzaniska fastlandet och i tre distrikt på Zanzibar.

Under året har 7 kliniker öppnats dit personer med albinism kan komma och få huden undersökt, bland annat för tidig upptäckt av hudcancer. En av dessa kliniker har en mobil enhet för uppsökande verksamhet. Man har också påbörjat att förskriva solskyddskrämer i några distrikt i landet.

Parlamentet har mer än fördubblat budgeten för utbildning. Antalet synskadade barn som sökts upp och skrivits in i de lokala skolorna, har ökat från 98 2018 till 119 2019. Det har skett tack vare lyckat påverkansarbete och de allt mer utvecklade kontakter som TLB, TAS och ZANAB-distrikten har med föräldrar till barn med synskador och albinism och med beslutsfattare och skolmyndigheter på lokal och regional nivå. Man har anordnat temadagar om vikten av hälsovård för barn och unga med albinism och man har producerat och spridit informationsmaterial om albinism till föräldrar och beslutsfattare.

TLB har publicerat en hemsida under året. Det har hållits kurser i administration och ekonomihantering för de 9 distrikt som ingår i projektet. Vita käppens dag firades den 24 oktober med demonstrationståg, utställningar, sånger och dikter om den vita käppens betydelse och med tal av politiker och representanter från olika organisationer, bland andra SRF. I juni firades den internationella albinismdagen. Då tillkännagavs att den mobila kliniken, se ovan, skulle öppnas. TAS redovisade också en stor undersökning som de gjort om hälsa och socioekonomisk status för personer med albinism.

Vårt samarbete i Bosnien-Hercegovina sker med synskadeorganisationen i Sarajevokantonen. Projektet drivs huvudsakligen genom vårt distrikt SRF Stockholm Gotland. Det övergripande målet är att organisationen blir hållbar på lång sikt genom utbildning, medvetandehöjning och påverkansarbete.

Under året har ett avtal om samarbete mellan organisationen och ministerierna i Sarajevokantonen för utbildning, ungdomsfrågor och vetenskap slutits. Fem kantoner har bedrivit rehabiliteringskurser vilket bland annat lett till personlig utveckling för de personer med synskada som gått kurserna. 60 personer har deltagit i punktskriftskurser, fem personer i data och informationsteknik och 10 personer har gått kurser i förflyttningsteknik. I fyra kantoner av synskadeorganisationen har det genomförts kurser i organisationsutveckling. På nationell nivå har 18 kurser i påverkansarbete genomförts. 18 personer har gått kurser om att skriva projektansökningar. Två handledningar, för hur man kan arbeta med konventionen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning och Agenda 2030, togs fram 2018 och har spridits och använts under 2019.

Organisationen har genomfört kampanjer för att stärka punktskriftens ställning i samhället. Det har lett till att verksamheter och företag hör av sig till organisationen för att få rådgivning om hur punktskrift på produkter och i tjänster kan utformas. En stor sådan aktör är apoteken som vill punktskriftsmärka mediciner.

Förordningen, om vilka hjälpmedel som personer med synnedsättning kan få, har reviderats och omfattar nu fler hjälpmedel än tidigare. Tre anställda har gått engelskkurser. Nya stadgar och en kommunikationsstrategi har antagits. Myndigheternas anslag till organisationen har ökat med 20 procent. Trafikmyndigheterna har tagit fram en plan för hur trafikljus ska kunna förses med ticksignaler och att införa ledstråk i gatumiljön. Man märker att myndigheterna får allt större förståelse för synskadades behov och möjligheter. Det visar sig bland annat

genom att organisationsföreträdare bjuds in att delta i arbetsgrupper som myndigheterna tillsätter, för till exempel lagstiftningsfrågor. Massmedierna gör allt fler inslag om personer med synskada, något som är populärt att titta på, läsa om och lyssna till bland allmänheten.

I Nicaragua har vi samarbete med Organisazión National de Ciegos, OCN. De övergripande målen är att fler personer med synskada går i inkluderande skolor och har arbete, förbättrat påverkansarbete, från organisationen, när det gäller inkluderande utbildning, personer som får arbete och rehabilitering samt inkludering i katastrofberedskapsplaner, bättre fysisk miljö och att landet lever upp till CRPD och Agenda 2030.

En handbok för hur man ska arbeta i OCN har tagits fram. Man har träffat myndighetsföreträdare för att påverka dem att använda sig av och leva upp till CRPD. OCN har också försökt få myndigheterna att ta ett större ansvar för att fler synskadade ska få arbete. Organisationen erbjuder tillgång till datorer i sina lokaler.

Under året har regeringen fattat beslut om att fler synskadade än idag ska få vita käppar som hjälpmedel. Ett 20-tal personer har gått kurser i funktionärsutbildning och reproduktiv hälsa.

På vita käppens dag uppmärksammades frågor om att fler måste få arbete, bättre tillgång till utbildning och att hinder i den fysiska miljön måste tas bort. Två exempel på utmaningar som OCN upplever är att fördomarna mot synskadade fortfarande är väldigt allvarliga och att personer med synskada inte prioriteras tillräckligt mycket när man planerar för katastrofberedskap. Denna sista fråga är viktig eftersom landet är mer utsatt än många andra länder för olika slag av naturkatastrofer.

I SRF:s strävan att finna alternativa finansierings- och samarbetsmöjligheter inom vårt internationella utvecklingssamarbete har en ansökan lämnats direkt till Forum Syd för ett projekt i Myanmar. Något slutgiltigt beslut är i skrivande stund inte fattat av Forum Syd.

Uppdragsverksamhet

På uppdrag av staten sköter SRF utbildning för vuxna i punktskrift, bidrar till tillgänglig rekreation för synskadade, tar fram tillgängligt studiematerial för folkhögskolor och studieförbund samt sköter landets ledarhundsverksamhet.

Utbildning i punktskrift

SRF ska öka synskadades möjligheter att aktivt delta i samhället genom att öva upp ett nytt sätt att läsa och på så sätt få ett mer självständigt liv. SRF får ett bidrag från Socialstyrelsen för att bedriva undervisning i punktskrift till personer som fyllt 18 år och som har en grav synnedsättning.

Fem nybörjarkurser på fyra dagar vardera har genomförts år 2019. Under kurserna har deltagarna fått goda kunskaper om hur man kan underlätta sin vardag genom att kunna punktskrift, och flera har också skaffat sig en grund för att bli goda punktskriftsläsare. Två kurser i musiknoter på punktskrift har också genomförts.

I början av hösten hölls ett uppskattat pass om punktskrift för ett 20-tal medlemmar i Unga med Synnedsättning på Almåsa Havshotell. En ny punktskriftsbroschyr, "Lär dig läsa med fingertopparna", är klar och har gått i tryck. Det är en informationsbroschyr som beskriver punktskriften och hur den konkret används.

Rekreation i tillgänglig miljö

Målet med rekreationen är att synskadade i alla åldrar på ett så självständigt sätt som möjligt ska kunna få en meningsfull rekreation. Rekreationsverksamheten bedrivs på Almåsa Havshotell, en anläggning som är väl anpassad till synskadade. Här finns bland annat möjlighet till bad i havet under sommarrekreationen.

Under 2019 var det rekreation under påsken, sommaren, Almåsas jubileum och jul/nyår, sammanlagt 61 (58) dagar med 2 405 (2 486) gästnätter. Flera aktiviteter per dag erbjöds alla dagar i veckan. Personalen ägnade mycket tid åt att locka våra gäster att våga och vilja delta. Har man i princip aldrig rört på sig är det en ganska stor tröskel att passera. Under sommaren erbjöds hälsovecka "må bra-vecka", sång- och körvecka, lyxvecka och familjevecka.

Rekreationen fyller en mycket viktig funktion för många synskadade. Det kan även konstateras att flera av de återkommande gästerna började gå på erbjudna aktiviteter, vilket är en förändring jämfört med 2018. I snitt deltog 6 personer på varje erbjuden aktivitet.

Vi gör studielitteratur tillgänglig

SRF ska tillhandahålla tillgänglig studielitteratur för personer med synskada och dövblindhet som studerar vid folkhögskola eller i studieförbundens verksamhet, och genom denna öka delaktigheten i samhäl-

let för målgruppen. Verksamheten kallar vi för SRF Folkbildning och den finansieras av statsanslag inom folkbildningsområdet. Verksamheten bygger på de beställningar som vi får in från kursdeltagare/elever och cirkelledare/lärare vid studieförbunden eller folkhögskolorna.

Vi har under året fått beställningar från tre folkhögskolor samt från fem studieförbunds regionala och lokala avdelningar. Årets 111 (72) nyproducerade titlar är en ökning med 39 titlar jämfört med föregående år. Antalet beställda exemplar var i år 2 490 (1 434), en ökning med 1 056 exemplar. Årets procentuella fördelning av beställda material är 98 (97) procent till studieförbunden och 2 (3) procent till folkhögskolorna.

Vi har medverkat i ett flertal sammanhang i syfte att informera och uppmuntra enskilda synskadade och personer med dövblindhet direkt eller indirekt för att nyttja vår verksamhet. Vi har kontaktat flertalet av studieförbunden och har deltagit i ABF:s nationella forum i Stockholm. Information om verksamheten har spridits i sociala medier genom bland annat en egen informationsfilm. Inslag i Radio SRF, annonsering i SRF Perspektiv samt i branschtidningar har också gjorts. Vi har regelbunden kontakt med distrikt, lokalföreningar, Unga med Synnedsättning och Förbundet Sveriges Dövblinda, FSDB. I vårt samarbete med Civilförsvarsförbundet och ABF har ett tusental synskadade fått tillgänglig utbildning eller information i hur den enskilde medborgaren kan klara av en samhällskrissituation. Ett hundratal personer med dövblindhet har genom FSDB:s Arvfondsprojekt Hälsoverkstan fått tillgängligt material som tagits fram av SRF Folkbildning.

Ledarhundsverksamheten

SRF sköter, på uppdrag av staten och i enlighet med ledarhundslagen, landets ledarhundsverksamhet. Personer med svår synnedsättning eller blindhet ska med ledarhund kunna röra sig mer fritt, och oberoende av andra. Ledarhundsekipagen (hund och förare) ska få utbildning som gör att varje ekipage utvecklas efter sina egna behov och önskemål. Verksamheten finansieras genom statsbidrag.

Under 2019 har vi slutprovat, hälsomässigt godkänt och köpt in 44 nya ledarhundar. Alla förare som tilldelats ledarhund har fått samträning på hemmaplan och uppföljande kurs på Almåsa Havshotell. Löpande support till ekipagen har också utförts. Vi har påbörjat dialog med Myndigheten för delaktighet om upphandling för perioden 2022–2025.

Under året har 44 hundar tagits ur tjänst varför antal förare på vänte-

listan därför inte har minskat. Fyra hundar har reklamerats. För tre av dessa kommer ersättningshund att levereras under 2020. En tvist pågår. Vi kan konstatera att underlag inför kommande upphandling måste förtydligas för att inte ytterligare tvister ska uppstå i framtiden.

Antalet ledarhundsekipage i Sverige har ökat från 259 år 2018 till 261 år 2019. Andelen förare i arbetsför ålder har ökat från 73 till 74 procent. Väntelistan för ny ledarhund har ökat från 52 till 53 personer. Antal hundar som tagits ur tjänst har ökat från 41 till 44 stycken. Antalet reklamationer har ökat från 1 till 4.

Allmänhetens stöd

Vi informerar om och marknadsför organisationen på bred front för att skapa en ökad kunskap och kännedom hos allmänheten om vad SRF betyder för synskadades livssituation och möjligheter. Målet är att uppnå en ökad förståelse för synskadades behov som i sin tur skapar förutsättningar för att öka antalet medlemmar och givare. Ett växande medlemsantal och stärkta ekonomiska resurser ger en långsiktig uthållighet för verksamheten.

Ny lagstiftning gällande lotterier har införts. Synskadades Riksförbund och Sveriges Dövas Riksförbund tilldelades den första lotterilicensen i kategorin ”spel för allmännyttiga ändamål”. Licensen började gälla den 21 september och avser vårt gemensamma lotteri Månadslotten och Månadslotten Plus.

Under 2019 har SRF genomfört marknadsaktiviteter för kalendern Årets ledarhundsvalpar, Lyckopenningen, Månadslotten samt aktiviteter för att få nya månadsgivare. Vårt samarbete med företaget Specsavers fortsätter och har fördjupats genom ett förnyat samarbetsavtal som undertecknades under hösten.

SRF har under året ökat marknadsföringen i digitala kanaler som Facebook och displayannonser (banners) på utvalda sajter, samt utvecklat vår sökordsoptimering i Google Ads. Vi har fortsatt arbeta med postala utskick samt annonsering i tidningar där vi når olika delar av våra målgrupper. För kalendern, som är ett samarbete med synskadeorganisationerna i Norge och Danmark, har vi samproducerat 4 kortfilmer för information om kalendern på webben och i sociala medier.

Målet är att i marknadsföringen skapa effekt när räckvidd samverkar med hög relevans i det vi kommunicerar. Genom de marknadsföringsaktiviteter vi genomfört har vi under 2019 nått ut till allmänheten på bred front ur såväl ett varumärkes-, informations- och insamlingsper-

spektiv. Under 2019 uppnådde vi följande räckvidd i de kampanjer och insatser vi genomförde:

• Genom kalenderutskicket (till 1,2 miljoner hushåll) fick vi en beräknad räckvidd på cirka 2,5 miljoner personer. Filmerna för webben sågs av 100 000 personer.

• Totalt skickades 30 000 brev ut för att rekrytera nya månadsgivare.

• För Lyckopenningen summeras räckvidden av de tidningar vi annonserat i till 3,6 miljoner läsare. I våra digitala kampanjer uppnådde vi en sammanlagd räckvidd på knappt 500 000 personer.

• För Månadslotten har vi bidragit med SRF-information till Månadslottens prenumeranter (cirka 20 000 personer) vid 6 tillfällen under året.

Tillsammans med Specsavers har SRF under hösten även genomfört aktiviteter riktade till allmänheten på lokal nivå i samband med Specsavers roadshow Kolla ögonen i tid.

Vi kan främst mäta effekten av våra insatser ur ett ekonomiskt perspektiv, där antal givare och insamlade medel mäts. Alla insamlingsinsatser vi gör granskas i förväg av den etikgrupp som tillsatts av förbundsstyrelsen.

Att skapa intäkter

Det har varit stora utmaningar kring vårt befintliga medlems- och insamlingsregister Surfa. Flera planerade kampanjer fick ställas in och vissa aktiviteter fick skötas helt vid sidan om registersystemet. Det har varit en stor, men nödvändig, utmaning att bedriva ett aktivt insamlingsarbete samtidigt som det befintliga registersystemet inte fungerat. Under 2019 beslutade förbundsstyrelsen att ett nytt medlems- och givarregister skulle upphandlas. Detta ska vara infört fullt ut senast den 1 december 2020, men i praktiken hoppas vi att det sker snabbare.

Nedan följer resultatet av verksamheten:

• Kalenderkampanjen gav under år 2019 totalt 15 428 tkr (13 275 tkr)
• Intäkterna från våra månadsgivare var 417 tkr (184 tkr)
• Månadslotten 4 739 tkr (5 878 tkr)
• Folkspel/Bingolotten 24 tkr (37 tkr)
• Minnesgåvor 514 tkr (497 tkr)
• Humanfonden 71 tkr (68 tkr)
• Spontangåvor 66 tkr (72 tkr)

I slutet av 2019 hade SRF 147 000 (137 000) i givardatabasen. Antalet månadsgivare var i slutet av 2019 346 (162). Det ökade antalet givare ger en god grund för en fortsatt positiv intäktsutveckling. Totalt uppgår de insamlingsrelaterade intäkterna till 23 230 tkr (23 610 tkr).

Förtroendemannaorganisationen

Mellan kongresserna leds SRF:s löpande arbete av en förbundsstyrelse som består av tretton personer.

Under 2019 har förbundsstyrelsen haft följande sammansättning:
Håkan Thomsson, Stockholm, ordförande
Niklas Mattsson, Fjärås, 1:a vice ordförande
Maria Thorstensson, Kristianstad, 2:a vice ordförande
Alireza Ghanbar Alipour, Göteborg
Agneta Elfving, Örebro
Roland Gustafsson, Eskilstuna
Per Karlström, Sollentuna
Jenny Näslund, Umeå
Laoko Sardar Abdulla, Växjö
Maria Sjötång, Västervik
Anita Svenningsson, Jönköping
Peter Tjernberg, Sundsvall
Annika Östling, Sundborn

Förbundsstyrelsen har under året haft nio sammanträden, varav två per telefon. Inom sig utser förbundsstyrelsen ett Arbetsutskott, AU som under hela kongressperioden består av förbundsordföranden, 1:a vice förbundsordföranden och 2:a vice förbundsordföranden. Dessutom ingår två ytterligare förbundsstyrelseledamöter i AU enligt ett rullande schema. Under perioden januari till och med juli ingick Laoko Sardar Abdulla och Peter Tjernberg i AU, och under perioden augusti till och med december var Agneta Elfving och Per Karlström AU-ledamöter. AU har haft sju möten under 2019. Förbundsstyrelsens ledamöter har mellan sig fördelat uppgiften att vara kontaktperson till distrikt, branschföreningar och Riksorganisationen Unga med Synnedsättning (US).

För att granska förbundets verksamhet och förvaltning finns en auktoriserad revisor samt verksamhetsrevisorer. Auktoriserade revisorn Johan Andersson från Grant Thornton Sweden AB utsågs vid ett fyllnadsval på organisationsrådet den 15 juni 2018. Till verksamhetsrevi-

sorer utsåg kongressen 2017 Margaretha Häll-Assarsson, sammankallande, Tommy Andersson och Per Karlsson med Eva Söderström som ersättare.

Vid ingången av 2019 bestod valberedningen av Kicki Lundmark, sammankallande, Robert Balte, Dan Jonsson, Petter Lindström, Lise-Lott Naess, Elvira ”Vispen” Sjöblom och Camilla Svensson. Under våren meddelade Dan Jonsson att han av hälsoskäl önskade dra sig tillbaka. SRF:s beredningsutskott, bestående av Per Arne Andersson, Monica Ericsson och Victoria Öjefors Quinn, beredde därför ett fyllnadsval. Vid organisationsrådet den 22 september utsågs Viviann Emanuelsson till ny ledamot i valberedningen. Valberedningen har under året aktivt påbörjat arbetet att förbereda valen vid 2020 års kongress.

Årets träff för branschföreningar genomfördes på SRF-kansliet i Enskede den 31 januari. Träffen samlade deltagare från sju av de elva branschföreningarna. Karin Hjalmarson, som arbetar med medlems- och organisationsutveckling inom SRF, ledde en diskussion kring detta ur ett branschföreningsperspektiv. Det framkom att det är svårt att nå potentiella medlemmar genom syncentralerna eller Migrationsverket. Besök på SFI-kurser kan vara ett sätt att nå synskadade, liksom att ordna aktiviteter i olika delar av landet. När man fått en ny medlem är välkomnandet och bemötandet mycket viktigt. Andra ämnen som avhandlades under träffen var punktskriftskurser, möjligheter till ekonomiskt stöd samt medlemsregistret.

En så kallad DOFS, det vill säga kompetensutveckling för distrikts- och branschföreningsordförande och förbundsstyrelsen, genomfördes på Almåsa Havshotell den 20–22 september. Förutom kompetensutveckling fyller DOFS:en en viktig funktion för diskussioner, erfarenhetsutbyte och social gemenskap. 24 distrikt och branschföreningar och 11 förbundsstyrelseledamöter deltog. Även kansliets ledningsgrupp var med under hela eller delar av DOFS:en. Riksförbundets valberedning hade möte på samma plats, och ett pass på DOFS:en bestod av presentation från valberedningen.

SRF:s kommunikationsstrategi presenterades, och vikten av en gemensam grafisk profil för SRF-organisationen underströks. Detta var distrikten positiva till. Vidare ägnades en hel del tid åt att gå igenom den undersökning bland medlemmar och utträdda medlemmar som genomfördes under april och maj, där synpunkter på SRF samlades in. Karin Hjalmarson presenterade resultat från undersökningen, och därefter följde diskussioner såväl i mindre grupper som i storgrupp. Tanken är att distrikt och föreningar ska använda undersökningens resultat

för att finslipa bemötande och verksamhet. Vidare fördes en diskussion om huruvida SRF ska ta på sig en större roll i rehabiliteringen. De flesta ansåg att så borde ske. DOFS:en avslutades med att Neven Milivojevic från Aniridi Sverige på ett mycket inspirerande sätt berättade om värdet av en branschförening.

Interimsstyrelser

Under hösten 2018 uppstod en situation där SRF Norrbotten inte hade en fungerande styrelse. Förbundsstyrelsen tillsatte då en interimsstyrelse bestående av Maria Thorstensson, ordförande, och Håkan Thomsson från förbundsstyrelsen, samt Ulla Bergeros och Taisto Paganus från distriktet. Denna interimsstyrelse ledde distriktets arbete fram till det ordinarie årsmötet den 6 april 2019, då en ordinarie distriktsstyrelse åter kunde väljas.

Vid SRF Jämtlands läns årsmöte 2019 konstaterades att ingen styrelse kunde väljas, och distriktet bad därför riksförbundet hantera situationen. Förbundsstyrelsen tillsatte då en interimsstyrelse bestående av Maria Sjötång, ordförande, och Peter Tjernberg från förbundsstyrelsen, samt Ylva Hellström och Mikael Persson från distriktet. Denna interimsstyrelse ledde distriktets arbete fram till det ordinarie årsmötet den 5 april 2020, då en ordinarie distriktsstyrelse åter kunde väljas.

Organisationsrådet

Organisationsrådet består av ombud för distrikt och branschföreningar. Dessutom medverkar förbundsstyrelsen, granskare, valberedare, representanter för Unga med Synnedsättning, viss kanslipersonal samt eventuella gäster. Organisationsrådet sammanträdde tre gånger under 2019.

Årets första organisationsråd genomfördes den 1 februari i SRF-salen på Sandsborgsvägen 52 i Enskede. Till mötesordförande valdes Kicki Lundmark.

Arbetet i den pågående LSS-utredningen presenterades av Håkan Thomsson. Presentationer gjordes av SRF:s kulturprojekt och rättighetsprojekt. Valberedningen presenterade sina tankar, information gavs om det stundande medlemsforumet och registerfrågor diskuterades. Tid fanns också för ombuden att lyfta fria frågor och tankar. Här ställdes bland annat frågor kring ledarhundsverksamheten, stadgarna och problemet att användare av skärmläsningsprogrammet Jaws inte kan lägga in information på undersidor till SRF:s hemsida. RP-föreningen

erbjud sig att komma ut i distrikten och berätta om ögonsjukdomen retinitis pigmentosa.

Även årets andra organisationsråd genomfördes i SRF-salen. Här avtackades Neven Milivojevic, som lämnade sin tjänst som intressepolitisk chef på SRF i slutet av 2018. Till att leda mötet valdes riksdagsledamoten Bengt Eliasson (L).

En rapport om åtgärder som vidtagits med anledning av bifallna kongressmotioner godkändes. Revisionsberättelsen och verksamhetsrevisorernas rapport behandlades, liksom förbundsstyrelsens verksamhetsberättelse. Den ekonomiska årsredovisningen fastställdes, och därefter beviljades styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för år 2018.

Riktlinjer för valberedningens arbete fastställdes och medlemsforum 2019 utvärderades. Vidare beslutade organisationsrådet att avskaffa den rabatt som inneburit att den som betalar sin medlemsavgift under årets sista kvartal inte behöver betala för nästkommande år. Nu gäller istället att medlemsavgiften gäller för det kalenderår då den inbetalas.

Ytterligare ett organisationsråd genomfördes på Almåsa Havshotell den 22 september i anslutning till den så kallade DOFS:en. Till mötesordförande valdes Neven Milivojevic.

Ett fyllnadsval till valberedningen gjordes, där Viviann Emanuelsson invaldes istället för Dan Jonsson. En rapport om åtgärder med anledning av bifallna kongressmotioner godkändes. Under fritt forum togs frågor kring punktskrift, medlemsregistret, arbetsmarknadsfrågor, ledsagarkort och elsparkcyklar upp. RP-föreningen informerade om ett projekt med syfte att fler medlemmar ska bli bekväma med att använda ny teknik.

Förberedelser inför kongressen 2020

Under våren besöktes sammanlagt fem hotell i Eskilstuna, Göteborg och Halmstad för att undersöka var kongressen 2020 bäst kunde arrangeras. Förbundsstyrelsen beslutade därefter att kongressen 2020 ska äga rum på Scandic Crown i Göteborg.

Under hösten tillsattes två arbetsgrupper för att omarbeta SRF:s stadgar respektive att ta fram förslag till verksamhetsinriktning för åren 2021–2023. Dessa arbetsgrupper har lämnat sina förslag i februari 2020.

Samverkan inom funktionshinderrörelsen

Under 2019 har SRF varit medlem i Lika Unika – federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Lika Unika har

bestått av Förbundet Sveriges Dövblinda, FSDB, Hörselskadades Riksförbund, HRF Riksförbundet för rörelsehindrade barn och Ungdomar, RBU, Sveriges Dövas Riksförbund, SDR och Synskadades Riksförbund, SRF. Under 2019 har Håkan Thomsson varit ordinarie ledamot och Maria Thorstensson har haft en ersättarplats i Lika Unikas styrelse.

I december 2018 beslutade SRF:s förbundsstyrelse att begära utträde ur Lika Unika från och med 2020-01-01. Även HRF och FSDB begärde utträde, vilket har lett till beslut om avveckling av Lika Unika. En aktivitet som var såväl ett 10-årsjubileum som en avvecklingsaktivitet för Lika Unika genomfördes i Matborgen i Enskede den 28 november. Även om SRF lämnade organisationen i och med utgången av 2019 så slutförs avvecklingen av Lika Unika formellt under våren 2020.

SRF har en nära relation till Riksorganisationen Unga med Synnedsättning (US), vilken var en sektion inom SRF fram till 1983, men som därefter är en självständig ungdomsorganisation. US kan utse deltagare med yttrande- och förslagsrätt till SRF:s kongress och organisationsråd, och inbjuds även att delta i en del andra sammanhang. Vi har samarbetat i intressepolitiska frågor. En samarbetsgrupp finns, där SRF representeras av Roland Gustafsson och Anita Svenningsson.

Vi värnar om goda relationer mellan SRF och Funktionsrätt Sverige. Vi har deltagit i funktionshinderrörelsens arbete med att ta fram en alternativrapport till FN-kommittén inför granskningen av Sveriges arbete med Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. SRF representanter deltog i flera av de arbetsgrupper som Funktionsrätt Sverige bjöd in till på teman som skola/utbildning, arbete och försörjning, hälsa, LSS och assistans. Alternativrapporten publicerades på funktionshinderdagen den 3 december och undertecknades av 83 organisationer, däribland SRF.

SRF och SDR är förmånstagare när det gäller Månadslotten och Månadslotten Plus och har ett samarbetsavtal med Ideella Spel AB kring dessa lotterier.

FSDB:s kongress i maj gästades av Håkan Thomsson. Agneta Elfving representerade SRF vid FSDB:s 60-årsjubileum i oktober.

SRF är medlem i MyRight som tidigare fungerat som funktionshinderrörelsens ramorganisation för folkrörelsebistånd, men som numera har en delvis ny roll inom det internationella utvecklingssamarbetet. MyRight tar ett ökat ansvar för projekten och söker medel hos ramorganisationen Forum Syd. Per Karlström, SRF, har under året ingått i MyRights styrelse.

Representation

SRF utser sju av nio styrelseledamöter i Synskadades Stiftelse. Enligt stiftelsens stadgar ska ordföranden i Synskadades Riksförbund erbjudas att vara stiftelsens ordförande. Synskadades Stiftelse är ensam ägare till företaget Iris Förvaltning AB som i sin tur äger synskaderörelsens konferens- och rekreationsanläggning Almåsa Havshotell.

SRF har utsett eller nominerat personer i följande styrelser för företag, organisationer och stiftelser: Iris Förvaltning AB, Almåsa Havshotell (fram till maj 2019), Unik Försäkring, Lika Unika, Föreningen För Synrehabilitering, European Blind Unions styrelse och EU-kommission (liaising commission), MyRight, Nordiska ministerrådets funktionshinderråd, Nationalföreningen för Trafiksäkerhetens Främjande, Synfrämjandet, Ögonfonden, Ebba Danelius stiftelse, Familjen Ahlstedts stiftelse, Gerda Roos-Bobergs stiftelse, Gustaf och Elsie Erssons Donationsfond, Margit Thyselius fond för blind ungdom, Otto Lundgrens stiftelse, Professor och fru J. G. Edgrens stiftelse, Stiftelsen Svenska Centralkommittén för Rehabilitering samt Talboksfonden.

SRF har nominerat personer till de statliga nämnderna Punktskriftsnämnden och Taltidningsnämnden. Vi har ett nära samarbete med studieförbundet Arbetarnas Bildningsförbund, ABF, och Föreningen För Synrehabilitering, FFS. SRF är medlem i Forum Syd och NTF (Nationalföreningen för Trafiksäkerhetens Främjande).

SRF har under 2019 haft representanter i följande samarbetsorgan med myndigheter: AF syn/hörsel/dövs brukarråd, Rådet för arbetslivsinriktad rehabilitering, RAR, Boverkets tillgänglighetsråd, Konsumentverkets funktionshinderråd, Trafikverkets nationella tillgänglighetsråd, SJ:s funktionshinderråd, Myndigheten för delaktighets samråd (på Lika Unika-mandat), Myndigheten för tillgängliga mediers brukarråd, Post- och telestyrelsens samrådsgrupp, Socialstyrelsens funktionshindernämnd, Specialpedagogiska Skolmyndighetens intresseråd samt Sveriges Televisions brukarråd (om uppläst text och syntolkning). Håkan Thomsson är utsedd av regeringen att ingå i Myndigheten för delaktighets insynsråd. Han har också (nominerad av Lika Unika) varit expert i LSS-utredningen.

SRF har medverkat i juryn samt vid utdelningen av Synskadades Stiftelses Hederspris på ljudboksområdet. Prisutdelningen skedde vid Storytels ljudboksgala på Gamla Riksarkivet i Stockholm på kvällen den 4 april. Pristagare var pionjärerna Jan Holmegard och Christina Andersson.

Personal och kansli

Personal

Antalet anställda vid rikskansliet 2019-12-31 var 65 (inklusive tjänstlediga, vikarier, projektanställda och förbundsordförande), att jämföra med 56 personer vid utgången av 2018 och 60 vid utgången av 2017. Omräknat till heltidstjänster var antalet tjänster 62,0 år 2019, att jämföra med 52,4 år 2018 och 54 år 2017.

Av de 65 anställda år 2019 var könsfördelningen 43 kvinnor, 21 män och en annan, vilket innebär att 66,2 procent av de anställda var kvinnor, 32,3 procent män och 1,5 procent annan. Av de anställda var 26 personer synskadade och 39 seende, det vill säga 40,0 procent synskadade och 60,0 procent seende.

Rikskansliet har en ledningsgrupp som består av kanslichefen, övriga chefer samt förbundsordföranden.

Ledningsgruppen har under 2019 haft följande sammansättning:

Ulrika Norelius Centervik, kanslichef/administrativ chef, inklusive register/givarservice

Lena Ridemar, chef för medlems- och uppdragsverksamheten

Per Wictorsson, intressepolitisk chef från den 18 februari 2019

Håkan Thomsson, förbundsordförande

Fram till att Per Wictorsson anställdes fungerade förbundsordföranden som tillförordnad intressepolitisk chef. Under året har ett system med samordnare införts. Dessa förordnas i ett tidsbegränsat uppdrag. Tanken är att samordnarna ska avlasta cheferna delar av den dagliga arbetsledningen. Detta nya arbetssätt ska utvärderas av förbundsstyrelsen under 2020.

Den 5 februari hade ledningsgruppen en genomgång med Unn Ljöner Hagen, ordförande i Norges Blindeforbund, NBF om NBF:s erfarenheter av arbetet med sexuella trakasserier (Me Too). På eftermiddagen var det en personalaktivitet där Unn Ljöner Hagen berättade om hur NBF arbetar med rehabilitering. Den 6 mars gjorde stora delar av kanslipersonalen tillsammans med SRF:s representanter i NSK ett studiebesök hos NBF i Oslo.

Den 29 mars genomfördes ett seminarium på kansliet som behandlade jämställdhetsfrågor, bemötande och hur man ska hantera trakasserier och negativ organisationskultur. Under hösten följdes detta upp med att personalen och förbundsstyrelsen var för sig arbetat med företaget Make Equals verktyg ”inkluderingsglasögon” som fokuserar

på vårt beteende avseende organisationskultur, jämställdhet och likabehandling. Individuellt fick man svara på ett antal frågor, och sedan skedde genomgångar med Make Equal.

Den 13 september genomfördes en kickoff med all kanslipersonal som upptakt till arbetet med den nya arbetsplanen för 2020.

Den 5 december hade personalen och förbundsstyrelsen en gemensam julfest på Skansen. Det började med visning i ett par av Skansens stugor, och därefter åts julbord på Solliden.

SRF hyr kanslilokaler av Iris Förvaltning AB. Vårt kansli ligger på Sandsborgsvägen 52 (plan 2) i Enskede, strax söder om centrala Stockholm, vid tunnelbanestationen Skogskyrkogården.

Historisk bok och Synskadades Museum

Efter flera års arbete finns nu boken Ur historien mot framtiden – 130 års arbete i Synskadades Riksförbund. Den är skriven av Gilda Stiby Pelkonen som i ett 30-tal år arbetat med att bygga upp Synskadades Museum. Boken lanserades på SRF:s medlemsforum i maj 2019, då SRF firade 130 år.

Synskadades Museum är en viktig del av SRF. Huvudsyftet är att tillvarata och dokumentera synskadades historia. Vi ägnar oss mycket åt samtidsdokumentation, och breddar perspektiven i de berättelser vi redan samlat. Vi har förutom föremålsmagasin ett omfattande arkiv, och bygger också upp ett mindre referensbibliotek. Målet är att förvalta och förmedla synskadades kulturarv, och vi vänder oss främst till synskadade och medlemmar. Till viss del servar vi också allmänheten och andra museer med fakta. Vi tar emot grupper av besökare vid direkt förfrågan och har också under året besökts av två forskare.

Museet behöver utvecklas i sin kapacitet att rikta utställningar mot den intresserade allmänheten. Idag är lokalerna en tydlig begränsning för en sådan utveckling. En plan för att flytta museet till mera ändamålsenliga lokaler finns, och kan förhoppningsvis genomföras under år 2020.

SRF har bedrivit ett projekt med bidrag från Riksarkivet där vi har digitaliserat närmare 200 kassettband med intervjuer och annan historisk dokumentation. Tre kortare artiklar har publicerats i Perspektiv. En om sommarkurser på Tomteboda, en om de blindas julljus och en om tipspromenaden på SRF:s medlemsforum som var sammansatt av museet. Museets hemsida är öppen och kommer att vidareutvecklas. Faktaförfrågningar till museet har behandlats och besvarats. Bland

annat har vi tagit fram underlag till Almåsas jubileum, tagit fram bilder till Ljudboksgalan, hjälpt lokalföreningar med sin historik, tagit fram bildunderlag till artiklar i Perspektiv och hjälpt SRF-seniorerna med material till deras möten. Vi har medverkat i olika nätverk och sammanhang för att lyfta synskadeperspektivet till andra museer och andra inom kultursektorn. Sedan mars är SRF:s museiintendent och arkivarie Anna Wallsten ledamot i Handikapphistoriska Föreningens styrelse. Museet var med och arrangerade och höll föredrag på HHF:s seminarium Alla dessa kvinnor!. Flera av rikskansliets grupper har fått specialvisningar av museet för att bygga broar och hitta samarbetsmöjligheter. Ett välbesökt seminarium (25 personer) i museet rörande skillingtryck arrangerades tillsammans med Sveriges Ledarhundsförare och SRF Stockholms stad.

Arkiv

Syftet med SRF:s arkiv är att skapa ett ordnat och systematiserat organisationsarkiv med digitalt sökbara arkivförteckningar. Under 2019 har sedvanligt arkivarbete med ordnande och förtecknande fortlöpt. Utöver detta har en utbildning hållits för rikskansliets personal, cirka 40 personer. Dessutom hölls en liknande utbildning för kanslipersonal i distrikt och föreningar som en del i den årliga fortbildningen för denna grupp, där cirka 30 personer deltog. I båda utbildningarna togs de viktigaste fördelarna med en bra arkivering upp, och dessutom grunderna för dataskyddslagen GDPR och arkivarbete.

Kunskap ur arkivet har förmedlats internt och externt då frågor kommit in via mail, telefon eller vid direkta besök. Möten har hållits med GDPR-gruppen för att försöka säkerställa god databehandling inom rikskansliet.

Vi strävar också efter att nätverka för att ha ett utbyte kring andra synskadeorganisationers erfarenhet av GDPR och tillgänglighet. Genom ett samarbete och genom att använda arkivet för att undersöka vilka genomslag tidigare kampanjer haft, kan vi dra lärdomar och bli bättre på att ta fram effektiva strategier i framtiden. Generellt har kännedomen om, och intresset för, arkivet och arkivfrågor ökat. Även om kunskaperna om GDPR behöver förbättras har de allra flesta på rikskansliet i alla fall en grundförståelse av vad bestämmelserna innebär.

Almåsa Havshotell

Almåsa Havshotell i Västerhaninge är synskaderörelsens egen konferens- och rekreationsanläggning. Almåsa ägs av Iris Förvaltning AB som i sin tur ägs av Synskadades Stiftelse. SRF och andra synskadeorganisationer erhåller rabatt från Synskadades Stiftelse för aktiviteter på Almåsa, och vi strävar därför efter att förlägga vår mötes- och konferensverksamhet där. Förbundsstyrelsen utsåg i maj Alireza Ghanbar Alipour, Anita Svenningsson, Keity Löfgren Klynne och Margareta Söderlund att ingå i Almåsas brukarråd.

Den 30 oktober–3 november firades att Almåsa i år fyller 60 år som rekreationsgård för synskadade. Höjdpunkten i firandet nåddes lördagen den 2 november. Under eftermiddagen gjordes tillbakablickar av bland andra Jan Holmegard, Barbro Lindell (som var med redan från början), Lennart Nolte, Tiina Nummi Södergren, Karl-Gunnar Roth och Håkan Thomsson. Sedan följde champagneprovning och därefter jubileumsmiddag.

Slutord

År 2019 var ett aktivt och positivt SRF-år, med vårt medlemsforum i maj som den absoluta höjdpunkten. Vi har haft många betydelsefulla politiska samtal och positiva samarbeten med organisationer och företag.

Den nedmontering av Arbetsförmedlingen som inleddes 2019, och som lett till kaos och försämringar, är vi mycket kritiska till. Visserligen behöver Arbetsförmedlingen reformeras, men regering och riksdag borde först ha en tydlig bild av vad som ska åstadkommas innan verksamheten slås sönder. Vi efterlyser också en närmare och djupare samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan så att personer som drabbas av synskada, och som har ett arbete, får allt möjligt stöd för att kunna behålla sitt arbete trots synskadan, även om det kan innebära tillfällig sjukskrivning på hel- eller deltid. Här behövs samordning och målinriktade och omfattande rehabiliteringsinsatser.

Då vi blickar framåt kan vi tyvärr se stora svårigheter. Våren 2020 präglas starkt av den världsomfattande spridningen av Coronaviruset och de konsekvenser det får för såväl samhällsekonomin som SRF:s möjligheter att bedriva verksamhet. Vi ser både nationella och internationella konsekvenser. Påverkansarbetet gentemot EU försvåras, och World Blind Unions generalförsamling har flyttats fram från juni 2020 till maj 2021.

I Sverige har riksförbundet tvingats ställa in ett antal aktiviteter, och distrikt, lokalföreningar och branschföreningar har haft svårigheter att genomföra sin verksamhet under våren 2020. Förbundsstyrelsen ser sig nödsakad att ge generell dispens från stadgarna så att distrikt och föreningar kan genomföra sina årsmöten på ett så bra sätt som omständigheterna tillåter. Även annan SRF-verksamhet drabbas hårt, med många inställda möten och aktiviteter. Vi råder inte över de yttre förhållandena, men SRF hanterar detta så gott vi förmår. Det gäller att värna om SRF:s interna demokrati och vår ekonomi, men medlemmarnas hälsa har högsta prioritet. Vi har en hög medelålder i organisationen, och synskadade har på flera sätt en eftersatt situation på grund av att vi inte fullt ut har tillgång till digitala lösningar. Bristerna i rehabilitering och annat samhällsstöd framstår tydligt i denna situation.

Åtgärderna som samhället vidtagit med anledning av Coronaviruset kommer att få långtgående följder för den ekonomiska situationen i Sverige många år framåt. SRF påverkas också, och vi strävar efter att minimera de negativa konsekvenserna för organisationen. Vi har dock en positiv framtidsvision. De problem som finns för synskadade framstår nu tydligt, och det bör ge ökad förståelse för våra intressepolitiska krav framöver.

Vi vill slutligen tacka alla personer och organisationer som på olika sätt stödjer vår viktiga verksamhet. SRF kommer oförtrutet att fortsätta arbeta för synskadades rätt till delaktighet och jämlikhet på alla områden.

Enskede den 16 april 2020

Håkan Thomsson, förbundsordförande

Niklas Mattsson, 1:a vice ordförande

Maria Thorstensson, 2:a vice ordförande

Alireza Ghanbar Alipour

Agneta Elfving

Roland Gustafsson

Per Karlström

Jenny Näslund

Laoko Sardar Abdulla

Maria Sjötång

Anita Svenningsson

Peter Tjernberg

Annika Östling

Synskadades Riksförbund är landets företrädare för personer med synnedsättning.

Detta material finns i följande versioner: på papper i tryckt text, som punktskrift, som word-fil, samt inläst på CD i DAISY-format. Beställs hos SRF Materialservice, tel: 08-39 92 20 eller via e-post: material@srf.nu

Synskadades Riksförbund · 122 88 Enskede
tel: 08-39 90 00 · info@srf.nu · www.srf.nu

Stöd gärna vårt arbete.
Pg 90 00 90-2